

Mbok Ndíndí mbonyu
Mák
 ásiní

*Mbok Jǒn Njwiti ɛti Yesu
 (Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)*

¹ Fá chí Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo Mmɔ Mandem.
² Abho nyaka mbɔ enyũ ndemekepinti Aisáya ásiní amem ekáti yi be, Mandem arem nyaka be,
 Yijí, chɔŋ ntó mpəkəntó wa wɔ ambi,
 be ángókó mbi ywe ke óntwɔ. ✠

³ “Mmũ achi amem baso ǎbìk andeme nɔkɔ bé,
 “Toŋtí ká mbi ane Acha áfueɛt aré.
 Kú ka mbi ywi ambak chak.’ ”

⁴ Jǒn Njwiti abhési nyaka amem baso angati nɔkɔ bho Eyɔŋ Mandem be bó mántiknsem ndũ bebú bhap mánjwítí bho be Mandem amfoŋori bebú bhap. ⁵ Beyǎ bho báfú atú Judéya ankem, ne bǔ Yerúsalem mankem mándək nɔkɔ ntá Jǒn ndu beghok enyiŋ ene yi árèm. Bára su bebú bhap, Jǒn anjwiti nɔkɔ bho amem Nnyén Jórdan. ⁶ Nkú Jǒn abhak enyiŋ ene baghoko ne babyok mpɔŋɔ baso. Mgbat ane yi ágwɔt ebho abhak nkwəbhénya ne nenyíé eni nébhak ngémtáy ne bawéré betu amen yi ághò amem baso. ⁷ Jǒn ǎrèm nyaka nkwə be, “Mmũ átwɔ me ansem ane áchá me. Mbíkí kwáy yě béchóti yi bekak bé nkáŋarí nkubhanya bekak ebhi. ⁸ Méjwiti bhe ne manyieɓ, ke chɔŋ yí anjwiti bhe chí ne Efóŋó Bedyere.”

✠ 1:2 Mal 3.1

Jǎn ajwiti Yesu, Satan amə yi
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Ndũ mpok yə, Yesu afú Násáret atú Gálili arək Jǎn ajwiti yi ndũ Nnyén Jódan. ¹⁰ Nefú Yesu afú anyén, aghó ndũ nebu nénééné, ne Efóhó Mandem asot mkpá ebhóhó aser yi amuet. ¹¹ Eyəh éfú amfay éré rem be, “Wə əhí Mówa. Nkəh wə tontó. ǎchye me beyə maŋák.” ¹² Témte wu, Efóhó Mandem akə yí arək amem baso. ¹³ Abhak aré ndũ manywəp besa bepay Satan amə nəkə yí. Nnya ebébé ébhák aré nkwə, ke bəángel Mandem báchye Yesu nekwak.

Yesu abhiŋi baghək abhen mbi bati anwi
(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Ené mánánj bákémé Jǎn báfyé ekerékenəh, Yesu arək atú Gálili abho beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵ andeme nəkə be, “Mpok ane Mandem ábhak ne bho mbə Mfə wap arəp chi kekwət. Tik ká nsem ndũ bebú ebheka, mǎnókó Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ené Yesu ákə nepaká Manyu Gálili, aghó Símun ne mómayi Andru ndũ báguèp beyə nkáp ndu beway nsi mbənyune báhí nyaka bawánsi. ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Twó ká mǎmbák bakoŋo bha ne chəh ntəh bé enyũ bǎku bé bo báchák mambak bakoŋo bha.” ¹⁸ Témte wu, bárə beyə nkáp yap bakoŋo Yesu. ¹⁹ Átén nókó mmuet ambi mandú, aghó Jems ne mómayi Jǎn, bǎ Sebedi. Báhí nyaka amem áchwí mángoko nəkə beyə nkáp yap. ²⁰ Nəghó Yesu aghə bhə, abhiŋi bhə be mankoŋo yi. Bárə etayap Sebedi amem áchwí ne bǎ betik, bákóŋo yi.

Mmu ane efóhó ebúbu échye esəhəri
(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu ne baghəkó bhi bárók etək Kapənaum. Néyí nókó ndũ nywəbhé neywəmmuet bo Israel, Yesu arək téé ekeré

nenikímuetí eyap abho betəŋ Eyəŋ Mandem. ²² Bo abhen bachi are bábháak maknkay tontó ɛti enyu ene yi átəŋ. Átəŋ nyaka mbə mmu ane árəm émay, puyɛ mbə batəŋ ebhé Moses. ²³ Bápére ghə, mmu ane efóŋó ebúbə ésoŋəri atwó achwe amem ekeré nenikímuetí are bik bé, ²⁴ “Yesu, Mmu Násáret, əbhəŋ yí bekə ne bhese! Ətwə fá beway bhese? Ndíní mmü wə óchí. Óchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ²⁵ Yesu asáy Efóŋó yə be, “Kusí! Fú yi amuet!” ²⁶ Efóŋó ebúbə ényíkisi yi gbogbögbok, ébik ne betəŋ, éró yi. ²⁷ Bə mankem bábháak maknkay, ne bábho bebhəp bati be, “Ené enyu echi ná? Chi enyü netəŋ enen nekə ke? Mmü-ne abhəŋ betəŋ ebhen ásay befóŋó bebúbəbə ne méngok yi!” ²⁸ Mbok Yesu atiy ataka atú Gálili ankem.

Yesu abú beyä bömame
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Yesu áró nókó ekeré nenikímuetí bo Israel ne baghəkó bhi, bárək téé ndü eket Símun ne Andru. Jems ne Jəŋ bábhak ne bhó. ³⁰ Nəchwe Yesu áchwé anywóp, bágháti yí be nno ngərə Símun achí bhúré ne mbúép amuet. ³¹ Yesu arək nepakámuet eni akém yí ndu awó akwak yí afate achəkó chókó. Mbúép wu ámay. Abho mene bhə. ³² Égháká nókó beku, ené mmok ánémé, bo béré sət bömame mankem ne abhen befóŋó bebúbəbə bésəŋəri mándək nəkə ntá Yesu ne bhó. ³³ Etək enkem érak échem ambnywəp. ³⁴ Yesu abú beyä bo abhen bábhóŋó mame menyu ne menyu. Abók beyä befóŋó bebúbəbə béré bhə. Yí kəka be bó méndem yényiy mbənyune bérinyi nyaka mmü yi achi.

Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili
(Lk 4.42-44)

³⁵ Neyí nókó, Yesu afate kraṇwák, arək nebhuet ane bo bápú are, are níkmuet. ³⁶ Ébhíkí tat, Símun ne mamuere bhi báfú béré yaṇ yi. ³⁷ Bághó nókó yi, bárem ntá yi be, “Yěntiki mmu àyàṇ wə.” ³⁸ Yesu akeme bhə be, “Sébhəṇ berəṇ ambi ndũ betək bechak ebhen bechi fá kekwoṭ. Mbəṇ bégháti Eyəṇ Mandem árək nkwo mbənyune ěti yə ke ntwó.” ³⁹ Yesu abho ye beko atú Gálili ankem angati nəkə bho Mbok Ndíndí amem bekeré neníkímmet bo Israel, ankə nəkə befóṇó bebúbəbə ebhen bésəṇəri bho mémfu bó amuet.

Yesu abú mmu ebhaṇákwa

(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Ɛwak émət, mmu ebhaṇákwa amət arək akwén yi bekek abho berem be, “Ɛta, mbák əkəṇ, əkway bekwə me ntáj.” ⁴¹ Yesu aghó yi ntínso. Anyabhe awə, atək yi, arem be, “Nkəṇ, ebhaṇákwa ye émay!” ⁴² Témte wu, ebhaṇákwa yi émay, ataṇ. ⁴³ Yesu aya yí batú ansemti nəkə ⁴⁴ be, “Ké ghati yě mmu enyiṇ ene éfákárí, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi ángó be ebhaṇákwa ye émay. Ánəṇ ámbýó wə, ɔndək, ɔnchye ye akap ntá Mandem bekoṇo ebhé Moses. Chəṇ eyə émbak enyiṇ ene étəṇ bho be ebhaṇákwa ye émay.” ⁴⁵ Yě nə, ndu árəṇ, are ghati bho mbánkem enyiṇ ene efakari. Akə Yesu keperə kwáy bechwe etək kroṇoroṇ. Arəp chi bhesé bhesé ndũ mbaṇ ene bo bápú aré. Yě nə, bo béré fú mbəṇ ne mbaṇ mándək nəkə ntá yi.

2

Yesu abú mbéntí

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Ansem mpəy manywəp, apetnsem Kapənaum ne mbok ataka mbánkem bé Yesu achí etək. ² Beyə bo bárók eket ené yi achi aré, enyu ené epok épú nyaka besəṇ ekak, yě chí nefí. Yesu are ghati bhə Eyəṇ Mandem. ³ Ndu

árèm nò, bõ bati anwi bátwó nè mbéntí amòt ane bápókó ndũ bekpaka. ⁴ Ke bó kebhónj mbi ane báfuèt mánchwe anywóp ãti beyã bho. Báko amfay eket mánene mbok aré, básebhe yi bhũere ndũ bekpaka bhi nenti bho, besí Yesu. ⁵ Yesu ághó nókó enyũ neka enén bábhónj nè yi, aghati mbéntí wu be, “Mówa, mfónjóri bebú bhe.” ⁶ Mbøk baton ebhé Moses abhen báchí nyaka aré chòkò báre bhep mmuet eyap be, ⁷ “Agha né? Enyij ene yi árèm chi nsòk ntá Mandem! Mandem aywinti ke ákway befonjori bebú mmu!” ⁸ Témte wu, Yesu arinj nkaysi yap, abhep bhò be, “Ndaká yí bákàysi menyũ menyij ebhò? ⁹ Enyij ene echi wikirik berem ntá mbéntí-ne chí ené? Berem be ‘Mfónjóri bebú bhe’, ke chi, ‘Faté pòkò bekpaka ebhe kò?’ ¹⁰ Ke chon nkũ mändinj be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbõnj betan fá amik ndu befonjori bebú bho.” Arem ntá mbéntí wu be, ¹¹ “Nchí ghati wò, faté pòkò bekpaka bhe gure!” ¹² Bápere ghò, mbéntí wu afaté kperep, apòkò bekpaka bhi, afa amik. Bó mankem bábhak maknkay tontó bábhò bebíti Mandem mándeme nòkò be, “Sébhíkí re ghò ené enyu!”

*Yesu abhiji Lévi be ámbák nkojo ywi
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)*

¹³ Yesu apet aròk nepaká Manyu Gálili. Ngémtay bo báre ron ntá yi, anton nòkò bhò. ¹⁴ Ndu ákò áròn, aghó mbebhé nkabhénti amòt chòkò amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Lévi. Abhak mmõ Álfeos. Abhiji yi, arem be, “Twó bhák nkojo wa.” Lévi afaté, abho bekojo Yesu. ¹⁵ Étaré nókó Yesu nè bakojo bhi béré nyie nenyié amem eket Lévi. Beyã babhebhé nkabhénti nè bakũ bebú báchák bákónjo Yesu, mányie nòkò nenyié nè yi. ¹⁶ Mbøk baton ebhé Mandem abhen báchí nyaka bõnkwo Fárisi bágghó nókó ndu Yesu ányie nenyié nè bõ bebú nè babhebhé nkabhénti, bábhép bakojo bhi be, “Ndaká yí yi ányie nenyié nè menyũ

böbhen?” ¹⁷ Yesu ághók enyij ene bárèm, akeme bho be, “Bo abhen bapu me, bápú yaj ngañ. Bö mame ke báyañ ngañ. Mbíkí twò bebhijì bö abhen bákáysí be bachi chak besí Mandem be mámbák bakoño bha, ntwò bebhijì chi bö bebú.”

Enyij ene bábhébhé Yesu ěti netarénsay

(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Bakoño Jǒn Njwiti ne abhen nkwo Fárisi báchí nyaka ndũ netarénsay mpokófu. Mbək bho bárók ntá Yesu bábhép yi be, “Ndaká yí bakoño Jǒn Njwiti ne abhen nkwo Fárisi bátare nəkò nsay, ke babhək abhe bápú kə nò?” ¹⁹ Yesu akeme bho be, “Bákaysi be mankǒ abhen epǎ nebhay bákway bebhak ndũ netarénsay? Nsé! Těndu mbǎyngoré abhuet ne bhó, bápú kway betat nsay. ²⁰ Ke mpok átwò ane báferé mbǎyngoré ntá yap. Chəñ mántare nəkò nsay mpok yò.” ²¹ Yesu atém bó nekay enen be, “Yě mmu apú kway besot ebhókónden nkə bechok mbok ndũ esí nden, mbənyune mbák ánkə nò ebhókónden ane nkə éñati, ane nsí andaka, mbok ámpet anchik ancha. ²² Ne ntá bo abhen báfyè mmém ndũ bebhǎ nkwobhénya, mmũ apú kway befyé mmém bakə amem esí ebhǎ nkwobhénya, mbənyune, mbák ánkə enyu yò, mmém bakə ákə esí ebha énsen, enchəñə, mmém andək amik. Báfyé mmém bakə chi amem ebhǎ nkwobhénya ene ekò.”

Enyij ene bábhébhé Yesu ěti nywəbhé neywěmuet bo Israel

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ ěfákári be, Yesu ne baghəkó bhi bákò mámfuere nəkò amem nkǐ nchwi ndũ nywəbhé neywěmuet bo Israel. Ené báfuét, baghəkó bhi bábho bekuer enyũ nchwi yò. ²⁴ Mbək bö nkwo Fárisi bághó nókó nò, bárem ntá Yesu be, “Yijí,

baghokó bhe bákù enyih ene épu chak beku ndũ nywobhé neywěmuet!”²⁵ Ke Yesu akeme bho be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyih ene Mfō Debhít ákú mpok yi áyàh enyih menyie ndũ nsay ákémé yi ne bōbhi?”²⁶ Achwe nyáká amem ekeré Mandem anyié nenyíé enen báchyé mbo akap ntá Mandem. Achye ntá bōbhi nkwō, mányíé, ené ebhé ébhíkí ka nyaka be mmu achak anyie, ebhikifuet nkubetik amem ekerákap Mandem. Éfákári nō ndũ mpok ane Abiata achi mūngo ndũ ekerákap Mandem.”²⁷ Bérōh ndũ ngwenti, Yesu arem ntá yap be, “Dihí ká be bāghoko nywobhé neywěmuet ěti nkwă, bábhíkí ghoko nkwă ěti nywobhé neywěmuet.”²⁸ Me Mmu mfú ntá Mandem kě mbóhó ye berem enyũ mmu abhōhō beku ne ebhé ene éyihí nywobhé neywěmuet.”

3

Yesu abú mmu ane awó ágú yi ndũ nywobhé neywěmuet (Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Yesu apet achwe amem ekeré nenikímuetí bo Israel angati nōkō bho Mbok Ndíndí. Mmu amot abhak amem ekeré nenikímuetí eyō ane awó ywi ágú. ² Mbok bho bábhák aré abhen báyàh mbi berem be bekwéné bechi ne Yesu. Bátép ye yi amík amuet beghō mbák chōh Yesu ambú mmũ wu ndũ nywobhé neywěmuet. ³ Yesu arem ntá yi be, “Fú, twó fá ambi.” ⁴ Abhép ye bho be, “Ebhé yese érem be sénkũ yi ndũ nywobhé neywěmuet? Bé sénkũ beri ke chi bebú? Chi bépéme ke chí bechōhiti nerém?” Bárōp kpákpák. ⁵ Nti nébé Yesu tontó. Abhāhāri ayihí bhó mankem ne bebenti bho mbonyune bátāh batí. Yě nō, abhōh ntínso ne mmu ane awó ágú nó yi aghati yi be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhe awó wu, apet atāh abhak

mbə áchák. ⁶ Bõnkwə Fárisi báfú, bárók. Bátēmeri bo Israel abhen báté ansem Hérød, bákem echeme, bati beway Yesu.

Beyä bhó bakoŋo Yesu angəkwə Manyu Gálili

⁷ Yesu ne bakoŋo bhi bárə bārək angəkwə Manyu Gálili. Ngémtay bho báre koŋo yi. Bo báfú atú Gálili, mbək atú Judéya, ⁸ Yerúsalem ne Iduméya. Báchák báfú ebhényen Jódan, abhénéfú báfú atú betək Táya ne Sídon. Bo mankem abhen mámè bárók ntá Yesu ndu bágghókó menyih ebhen yi ákù. ⁹ Yesu aghati bakoŋo bhi bé mántóŋtí áchwí ane yi áchwè are ndü bo baya bacha, be báké nyire yi. ¹⁰ Ntí abhak be anáj abu nyaka beyä bömame. Beyä abhen bábhuət meme báré nu, mányire nəkwə bati, be mámbõŋ mbi betək yi. ¹¹ Yěntiki mpok ane bo abhen befóŋó bebúbebu bésəŋəri bhə bágghó nyaka yi, bákwen yi bekak mámbiki nəkwə be, “Wə ke íchí Mmə Mandem!” ¹² Ke Yesu asemti befóŋó bebúbebu be, “Báké ghati yě mmu enyü mmu me nchí.”

*Yesu ayap bönto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)*

¹³ Étáré nókó, Yesu akó amfáy njie, abhijə bakoŋo bhi mánkóŋó yi. Bárovə nókó, ¹⁴ ayap batí byo ne apay, áchye bhó nnyén be bönto. Aghati bhə be, “Njap be bé mǎmbák ne me. Chəŋ ntó bhe nefí ndu beghati bho Mbok Ndíndí Mandem, ¹⁵ ne chəŋ nchyé bhe betəŋ ndu bébók befóŋó bebúbebu ebhen bésəŋəri bho.” ¹⁶ Manyén bönto Yesu bhə bati byo ne apay achi be, Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta; ne ¹⁷ Jems, ne mómayi Jǎn, bǎ Səbedi [Yesu achye bhó nnyén néchák bé Boanəjis, nə chi bǎnefan]; ne ¹⁸ Ándru, ne Fílip, ne Batolómio, ne Mátió, ne Tómás, ne Jéms mmǎ Alfeyəs, ne Tadiəs, ne Símun, mfyě-betəŋ ndü barakátək, ¹⁹ ne Júdas Iskariət ane ábhóŋó nyaka beti Yesu.

Βεταη Yesu bebhíkí fú ntá Belsebul

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Ené Yesu ne bakoηo bhi bápetnsem anywóp, bo abhen báchémé aré, bápét baya bacha, ekw yí ne bakoηo bhi kebhóη yě epok ndu ményie nenyíé. ²¹ Bò nneréket ywi bágghókó nókó nò, bábho beròη ndu besòt yi mbònyune bárèm nyaka be, “Nti átáká yi amem!” ²² Mbòk batòη ebhé Moses abhen báfú Yerúsalem báre rem be, “Belsebul, mfò befóηó bebúbèbè, kě áchyé Yesu βetaη bebok befóηó bebúbèbè.” ²³ Yesu abhìηi bhó be mantwò ntá yi. Báróηó nókó, abho beghati bho ndü bakay be, “Satan ákway bebok mmuet ná? ²⁴ Mbák ákóré ánkwèn etòk, bo mánu nòkò ne bati, etòk eyò épú te. ²⁵ Mbák ákóré ánkwèn ndü nneréket, bo mánu nòkò ne bati, nneréket wu ákwèn. ²⁶ Enyumòt ke echi be mbák Satan ànù ne mmuet eyi, ákóré ákwèn ndü kefò eki, ne βetaη ebhi mémay. ²⁷ Ná mmu ákway bechwe amem eket ené ntantaη angép menyìη ebhi mbák abhìki yambi ánkém yi angwòt? Anaηa kém yi angwòt, ke ánkway beghèp menyìη ebhi. ²⁸ Dìηí ká, ne échí tetep be bákway befóηóri bebú bo mankem ne bebéptí beyòη ebhen befù bho anyu. ²⁹ Ke bápú foηori yě agha ane árèm ebúbè òti Efóηó Bedyere. Éyò enyü bebú bétìηi mmu anti, ngwenti ti.” ³⁰ Yesu arem nò, mbònyune mbòk bho bárèm nyaka be, efóηó ebúbè esòηori yi.

Nnò Yesu ne bòmayi

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Nnò Yesu ne bòmayi bátwó bátee nefí, báto eyòη be mámbìηí yi. ³² Ngémtay bo abhen báchókó bákábhé Yesu bágghátì yi be, “Máye ne bòmaye báchí nefí téé báyaη wò”. ³³ Ke Yesu akeme bhó be, “Sayri sayri, máyá chi agha? Ne ntiki bho bachi bòmaya?” ³⁴ Ayibhiri mmuet ayìηi bo abhen báchòkò bákábhe yi arem be, “Máya chi

böbhen, ne bömaya chi böbhen, ³⁵ Bö abhen bákù enyiṅ ene Etaya mmu achi amfay áyàṅ bó mánkù ke báchí máya ne bömaya.”

4

Yesu atém nekäy ntyëmbwot

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Yesu apet abhò betəṅ bo angəkò manyu Gálili. Beyä bho bakoṅo yi aré báté angokonyén. Yesu arò bhó tété, arək achwe, achəkò amem áchwí. ² Ené beyä böbhò báté angokonyén, abho beghati bhò beyä menyiṅ ndü bakay be, ³ “Éwak émət, nkwanṅanki amət arək betak enyü nchwifú amem nkǎ ywi. ⁴ Ené yi átək árəṅ, mbək akwenti ndü mómbi ane áchí amem nki. Kenen kétwó kébwoṅpti yò nkem ⁵ Mbuət ácháək akwenti ndü mmik setarébhé ane ntəp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok ane mmok áfú, ásəṅ yó ndü bakaṅ ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Anṅti, awəsi. ⁷ Mbuət anefu akwenti ndü mmik ane tákə nsənsə ágò are. Achak are gó, ke tákə nsənsə agó áchók yə. Ake fyé. ⁸ Nchwi ácháək akwenti ndü mmik ndíndí, achak, agó, achye beyä nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndəṅ esa nsem byo, achák ndəṅ besa berat, anefu ndəṅ besa betay.” ⁹ Ndü ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyàṅ beghok, ántá batú angok sayri.”

Ntí ane Yesu árəm kepi ndü bakay

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Mpok Yesu achi aywinti, mbək bho ne baghəkó bhi bati byo ne apay bábhak aré, bábhép yi ntí bakay ane yi átémé. ¹¹ Akeme bhó be, “Ngátí bhé kponorəṅ menyiṅ ebhen bechi bhésé bhésé éti Kefə Mandem, ke ntá bo bácháək, nchí ghati bhə menyiṅ chi ndü bakay, ¹² ne ntí be, ‘Bákwày béyiṅi ne amík

ke bápú ghə yěnyij;
 mángók ne batú,
 ke kejwimem,
 bé báké petnsem ntá Mandem
 yi ámfonori bhə.’”

Yesu aghati baghəkó bhi ntí nekăy ntyěmbwət
 (Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

¹³ Yesu arem ntá yap be, “Băbhiki jwimem ndŭ nekay ενεν, chəy mǎnjwimem chí ndŭ bakay anéfu? ¹⁴ Mbuət ane nkwanjanki átíé, chí Eyəy Mandem. ¹⁵ Mbək bho báchi mbə mbwət ane ákwéntí ndŭ mómbi ane achi amem nki. Nəghok ane bágħókó Mbok Ndíndí, Satan antiy antwó amfere yó amem batí yap. ¹⁶ Bo báchák báchí mbə mmik setárébhé ane mbwət achak akwenti aré. Bágħòk Eyəy Mandem mánsət yó ne manák témté. ¹⁷ Ke enyŭ mú wu kebhəy bakay amik. Ante kákáti ndu mómbijí mpok. Ke mpok esəyəri étwó, bo máambo menyok yi éti Eyəy Mandem ene yi ánókó, amfere amó témté. ¹⁸ Bo abhénéfú báchí mbə mmik ane ábhəyó tákə nsense. Bágħòk nkwó Eyəy Mandem, ¹⁹ ke basémé éti menyij mmik atwó nókó yi anti, ne ngonó nkáp, ne ekwak bebhəy menyŭ menyij bechak menkem, angəkəntik Eyəy Mandem ene echi aré, yə kekwak yi ndŭ nepém eni. ²⁰ Ke bo bachak báchí mbə mbwət ane ákwéntí ndŭ mmik ndíndí. Bágħòk Eyəy Mandem, mányu kepem ndŭ bapém ayap. Mbuət amət anchye mbwət nkə ane aya acha ane bapí ndəy esa nsem byo, achák ndəy besa bérát, anefú ndəy besa betay.”

Nekăy eróyó ené bádúré
 (Lk 8.16-18)

²¹ Yesu arək ambi berem be, “Bádure eróyó mánsət enyij mankuti ke? Bádure eróyó mánten antené bekək ke? Pú bádure erəyə mánte chi ndŭ nebhúét ane báte erəyə?”

22 Chəŋ mánkə yěntiki enyiŋ ené echi bhésé bhésé emfu kpoŋoroŋ. Ne chəŋ mánene ene bákúfí. 23 Mbák mmu abhəŋ batú béghok mbaŋ, ángók sayri!”

24 Yesu apet aghati bhə be, “Tá ká batú ndū menyīŋ ebhen bāghòk! Enyu óyènti ənchye nti, nkúbhé enyu yǎ ke báyènti mánchye wə. Báperé chye wə, mámaka échák aré, 25 mbənyune, mmu ane ábhóŋó enyiŋ, mámaka yi échák. Ke mmū ane ábhíkí bhəŋ yěnyiŋ, yě chí mandú ane yi ábhóŋó, chəŋ mánsət mamfere ntá yi.”

Nekăy mbwət ane ágò

26 Yesu arək ambi berem be, “Kefə Mandem kéchí mbə enyiŋ ene éfákári ndū mpok ane nkwananki átiè mbwət ebhi. 27 Beti bégə, ambure kenó. Néyi nókó, amfate, ankə, ankə nəkə menyīŋ. Mbuət anchak, ango nəkə, ke yi kerīŋi ndu éfákári. 28 Mbuət ane áchí amik áchak ndū mmuət yi ango nəkə, kpát anchye ane nkə. 29 Mpok áŋáŋ ánkway, átò bǒ betik ne ngak témté, mándək mámféré yó ebhi.”

Nekăy səpem mónək móstat

(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

30 Yesu achəkə abhép bhə be, “Kefə Mandem fá amik kechi mbə yi? Chəŋ sénsət ntiki nekay betəŋ enyu kə kechi? 31 Kéchí mbə mósepeménək ane bábhiŋi be móstat. Ségəpsi sécha kepeménək kéchák kenkem fá amik. 32 Yě nə, mbák mmu ánsət só ampí, séchək, séngó, enək énichik áncha bǒmenək báchák mankem, ne éngat batáp enyu ené kenen kétwə kente manyay ndū batábhé yi.”

33 Yesu asət beyă bakay mbə enen ndu betəŋ bho mpoknkem enyu ené bákway bejwimem. 34 Yi ke ghati bhə yěnyiŋ ené abhíkí tém nekay. Ke mpok ane yi ábhák aywíntí ne bakoŋo bhi, anene yěntiki enyiŋ kpoŋoroŋ ntá yap.

Yesu ak mbúép ataratar̄ ákwen chák
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Égháká nókó beku ndũ nkúbhé ewak eyo, Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Sémpé séndók ebhě manyu ené awu.”

³⁶ Bárɔ ye beyă bho, bátēmeri Yesu amem áchwí, bábho bérɔŋ ne yi. Báchwi áchák ané áchí nyaka aré áre koŋo bhó. ³⁷ Bápére ghó mbúép ataratar̄ átwɔ, áku mpérényen ébho bedep áchwí, manyíep anchwe nɔkɔ amem, kpát árɔp kekwoť bebēt. ³⁸ Ke Yesu abhak anet áchwí. Anyáná nyaka ntí ndũ enókónti, ambuere nɔkɔ kenó. Ke baghókó bhi bárók máńéme yi bárem be, “Ntɔŋ, ébhíkí yĩŋi wɔ bé sétwɔ gu anyén-é?”

³⁹ Yesu afaté asáy mbúép arem be, “Mbar̄ ánkwen!” Aghati nnyén be, “Kwen tĩ!” Mbúép amáy, mbăŋ akwen chák. ⁴⁰ Yesu arem ye ntá bakoŋo bhi be, “Băchay enyune ndaká yí? Băbhíkí re bhóŋ neka ne me?”

⁴¹ Becháy bépet bekem bó tontó. Bábho bebhep bati be, “Ntiki enyũ mmú ne? Yě chí mbúép ághòk yi, mpérényen éngok yi!”

5

Yesu ak befóŋó bebúbēbē beɔ mmu ane bɔ besɔŋɔri
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Yesu ne baghókó bhi mánók ye bárók ebhě manyu Gálili echak, báchwɔp angókonyén, kekwoť ne atú Gerása.

² Nefú ane Yesu áfú amem áchwí asebhē angókonyén, mmũ amɔt ane befóŋó bebúbēbē bésɔŋɔri afú ndũ nebhuéré manem arók atēmeri yi. ³ Āchòkɔ nyaka chí ndũ manem ne yě mmu kepere kwáy begwoť yi yě chí ne ngem. ⁴ Báfýé nyaka yi beko bekak ne ngem amó. Ke ngem eyo éré kiti kiti ne beko méndakati nɔkɔ. Yě mmu kebhoŋ betar̄ ebhen ákway bekem yi. ⁵ Bēti ne ngósí, arebik, andakati

nəkə mmuət ne batay ndü nebhuet manem ne ndü njie. ⁶ Ághó nókó Yesu neko nesie, ajet, arək atep mánén besí bhi, ⁷ abho bébik ne eyəη etəηatarη andeme nəkə be, “É Yesu, Mmə Mandem mfay! Óbhəη ntiki ndak ne bhesé? Yíkí Mandem bé əpú chye chəη me esəηərí.” ⁸ Are rem nó, mbənyune Yesu arem bé efóηó ebúbə ene éśəηəri yí éndó yi. ⁹ Yesu abhép yi be, “Nnyén ene nechi be yi?” Akeme Yesu be, “Nnyén ena nechi be ngémtáy, mbənyune séyă tontó.” ¹⁰ Arək ambi menik Yesu mmuət be áké to befóηó bebúbəbə bhə atú etək achak. ¹¹ Eremé nkwó bakók ányie nyaka ambi njie ane achi kekəwət. ¹² Befóηó bebúbəbə bhə méník Yesu mmuət be andə bə mándək mǎnchwe amuət bakók bhə. ¹³ Yesu achye bhə mbi. Befóηó bebúbəbə bhə béfú mmü wu amuət, berək bechwe ndü nkwó bakók. Nkwó bakók ankem abhak mbə nká epay. Bárókóri básəp ndü nkókónjie dúgúdúgúdúgú kpát bágúre anyén. ¹⁴ Bo abhen bábhəbheri bakók bágħó nókó nó, bábue ntiét ntiet bárók etək égho ne amem baki mángati nəkə enyiη ene éfákári. Bo báfú báre rəη beghə ne amík enyiη ene éfákári. ¹⁵ Bágħáká nókó nebhuet ane Yesu achi, bágħə mmu ane befóηó bebúbəbə béfú yi amuət aré chəkə. Abhak sayri ndü nkaysi yi, ne nden amuət. Becháy békém bo mankem. ¹⁶ Bo abhen bágħó enyiη ene éfákári, béré ghati bə abhen bārəη are enyiη ene éfákári ntá mmu ane befóηó bebúbəbə bésəηəri nyaka ne ene éfákári ne nkwó bakók. ¹⁷ Bábho ye ménikmuət ntá Yesu be ándó atú etək epay. ¹⁸ Nechwe ane Yesu achwe amem áchwi, mmu ane befóηó bebúbəbə bésəηəri nyaka yi, abho menik yi mmuət bé ándó yí ándók ne yi. ¹⁹ Ke Yesu keka. Aghati yí chí be, “Petnsem ntá bəbhe ghati bhə enyiηí maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” ²⁰ Mmü wu afa ye, arək, angati nəkə bhə ndü betək byo menkem enyiη ene Yesu ákú ntá yi. Mankem abhen

baghókó bábhák maknkay.

Yesu atay acha neme ne newú

(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Yesu apetnsem ndũ ebhě manyu echak. Ndu yi áchí angokonyén téé, beyă bo bárók bákáp yi. ²² Mũnti ane ekeré nenikimuetí bo Israel ndũ nebhuet ane yi achi, ane áká nnyén be Jáyrəs atwó are nkwo, ne ághó nókó Yesu, arók akwén yi bekak ²³ abho ménikmuet ntá yi ne nti eni nenkem be, “Mówa ane móngoré ăme tontó. Acha, twó nyanjá yi amó amuet be ántan, áké gu.” ²⁴ Yesu afa, abho beron ne yi. Beyă bo bákáp yi bebhe bepay. ²⁵ Ngoré amot abhak aré ane áfère manon ndũ mamié byo ne apay. ²⁶ Anán abhõn nyaka beyă esonori amó beyă baghan ne achonji nkáp ankem ane yi ábhõnõ ndéndem. Nte yi ambép andokò nokò chí ambi. ²⁷ Aghók ęti Yesu. Ếkũ atoti amem beyă bho kpát arók, atók nkokoŋ nkú yi. ²⁸ Akú nó mbonyune ărẽm nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntók yě chí nkú yi, chon ntan.” ²⁹ Netok yí átókó nkokoŋ nkú Yesu, manon amen yi áfère nyaka asíep. Aghók ndũ mmuet yi bé neme eni némay. ³⁰ Témté wu, Yesu arinji be betan bэфú yi amuet. Ayibhiri mmuet, abhép beyă bo abhen bachi yi ansem be, “Agha átókó nden eya?” ³¹ Bakoŋo bhi bákéme yi be, “Oghõ beyă bho ndu bákábhé wə, yě nə, õbhép be, ‘Agha átókó me?’ ” ³² Are bhanari ndu begho mmu ane átókó yi. ³³ Móngoré wu anán arinji nyaka enyinj ené éfákári ne yi. Afú angwere nokò gbagbăgbak ne becháy. Atep mánén besí Yesu aghati yi tetep nkem. ³⁴ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka eně ne me nékũ otan. Mandem áchí ne wə, dók sayri, képere chay.” ³⁵ Ené Yesu ábhuet berem kepi ne ngoré wu, bõnto abhen báfú eket Jáyrəs, bátwó bághati yi be, “Móywe anán águ, õbhuet besonori Nton yi?” ³⁶ Ke Yesu kefyé ntí ndũ enyinj ené bárémé. Aghati yi be, “Óké

cháy. Dókó rəŋ ambi menoko.” ³⁷ Yesu keka yě mmu amət ánkónó yi, ébhíkífuet Píta ne Jems ne mómayi Jón. ³⁸ Bákw, bárək, báchwəp eket Jáyrəs. Yesu aghó ebyək ene echi aré ndũ bo bádì, mámbik nəkə. ³⁹ Achwe, arem ntá yap be, “Chí yí ne beyă ebyək ne kebho? Mónne abhíkí gu. Ābhure chí kenó.” ⁴⁰ Béré way Yesu way. Ke Yesu abók bó mankem atén neffí. Asət chimə ne nnəmə ne bakoŋo bhi bati arət arək, achwe ebhak ene mówu áchí bhuré. ⁴¹ Akém yi ndũ awə arem be, “Talíta, kum!” Nə chi be, “Móngəsəŋ, fatél!” ⁴² Témte wu, afaté abho beko. [Achí nyaka mamié byo ne apay.] Manyu áchók bo mankem. ⁴³ Ke Yesu asemte bhó bé, “Băké ghati yě mmu enyiŋ ene éfákárí.” Achye eyəŋ be mánchyé Tabita nenyié ányíé.

6

Bábyak Yesu amem etək Násáret
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Yesu afa atú etək eyə apetnsem etək eyi Násáret. Bakoŋo bhi bárók ne yi. ² Égháká nókó ndũ nywəbhé neywəmmuet bo Israel, arək ekeré nenikímmuetí, abho betəŋ bo Eyəŋ Mandem. Beyă bho bábhák aré. Bághókó nókó menyiŋ ebhen yi átəŋ, beyă bhap bábhak maknkay. Éku béré bhep be, “Aré fú fá ne menyiŋ ebhen menkem? Ntiki enyũ neriŋíndak né báchyé yi? Ná yi ákə menyiŋí maknkay ebhén? ³ Pú mmə nchwě menək ne? Pú mmə María ne? Pú yi achí manó Jems, ne Júdas ne Símun? Pú bömáyi abhen baghoré bachí fá ne bhesé?” Ékú bare byak yi byak. ⁴ Afə ke Yesu árémé ntá yap be, “Bo báchyè ndemekerəpinti Mandem kenókó yěntiki ebhak. Ndiere etək eyi ne ndũ nneréket ywi, ke bápú chye yi kenókó.” ⁵ Éku Yesu keku menyiŋí maknkay aré, ébhíkífuet chí nenyarə ane yi ányánjá amə amuet mpăy bömame, abú bhó. ⁶ Yesu

abhak maknkay mbonyune bö etək eyi bábhíkí bhəŋ neka ne yi.

Yesu ató bakoŋo bhi bati byo ne apay

(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

Yesu are kə ndű böbetək abhen bachi kekwoť, antəŋ nəkə bho Eyəŋ Mandem. ⁷ Abhiŋi ye bakoŋo bhi bati byo ne apay ató neŋí, bati apay apay. Achye bhó betəŋ bebok beŋóŋó bebugəbebu. ⁸ Asemti bhó báké pəkə yənyiy ndű nekə enap, ébhíkífuet chí ntém. Yí báké pəkə nenyíé, ne yě bebhă-nekə, ne yě chi nkáp. ⁹ Yí mámfyé nkwobhánya ke báké pəkə nden échák. ¹⁰ Ne aghati bhə be, “Yəntiki etək ené básieptí bhe aré, bák ká amem eket émot kpáte mändə etək eyə. ¹¹ Ne mbák bəchwəp etək ke bo kesyepti bhe ne maŋák ne bó keka beghok enyiy ene bəghàti bhə, fá ká aré. Ne bəpere fá aré, kwet ka mfok ane achi bhe bekak. Chəŋ eyə émbak mbə ntísie ndű enyiy ene bó bákú.” ¹² Báró ye bárók, mángati nəkə bho Eyəŋ Mandem be bó mántíknsen ndű bebugə bhap. ¹³ Bäre bok beyă beŋóŋó bebugəbebu, ne mángwati nəkə beyă bömame ne bawet ólif mámbu nəkə bhə.

Enyu bawáy nyaka Jəŋ Njwiti

(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ Mfə Hérəd aghók ěti menyiy ebhen menkem, mbonyune bo mánəŋ báriŋi nyaka nnyén Yesu mbänkem. Mbək bərəm nyaka be, “Jəŋ Njwiti ke ápérénsem ndű nepém. ěti yə kě yi ábhóŋó betəŋ beku menyiyí maknkay.” ¹⁵ Ke abhénéfú be, “Chí Eláija.” Báchák bərəm be, “Ndemekepinti amot ane te nyaka” ¹⁶ Ke mbák chí Hérəd, ághókó nókó ěti Yesu arem be, “Chí Jəŋ ane ndémé nyaka be mámkpót ntí ywi ke ápérénsem ndű nepém.” ¹⁷ Efakari nyaka be Hérəd achye eyəŋ, bákém Jəŋ, bagwoť, ne báfyé yi ekerékenəŋ ěti Heródias, ngərə mómayi Fílip ane yí

áfónó, ábháy. ¹⁸ Jǝn āghati nyaka Hérød be, “Ebhé eyese bo Israel ébhíki ka be ónsot ngoré mómaye ombay.” ¹⁹ Ęti yo, Heródias afyé Jǝn anti, ne are yan berem mángwáy yi, ke yi kebhəŋ mbi. ²⁰ Hérød are cháý beway Jǝn mbənyune aríŋi nyaka be Jǝn achi chak ne nyáná besí Mandem. Yǝndu enyih ene Jǝn árəm éfyè nyaka yi ebyək anti abhǝŋ maŋák beghok Jǝn. ²¹ Nywəp némət, Heródias abhǝŋ mbi. Hérød anak epa ndǝ betik nywəbhé nebhe eni. Abhiŋi maném bǝ etək, ne bǝ bagho, ne batemé nenu, ne maném bo Gálili. ²² Mmǝ Heródias ane mǝngoré arək ndǝ epǝ eyə, abhén nebhén enyu ené Hérød ne mankǝ bhi bábhǝŋó beyǝ maŋák. Hérød arem ntá mǝngosǝŋ wu be, “Ghatí me, yǝ óyǝŋ yi, chəŋ nchyé wə.” ²³ Ayiki beyǝ ndəŋ ntá yi be, “Chəŋ nchyé wə yǝntiki enyih ene óyǝŋ nchyé wə, yǝ chí ebhakátək eya émət.” ²⁴ Ngosǝŋ wu arək ntá nno, abhép yi be, “Mma, ndém mfə ánychye me yi?” Nno yi be, “Ntí Jǝn Njwiti.” ²⁵ Ngosǝŋ wu apetnsem áyák ntá mfə arem be, “Chíé me ntí Jǝn Njwiti amem nchán myákátí ne, néne!” ²⁶ Hérød apəp! Ke ébé yí mməet beku enyu écháák ěti neyiki ane yí áyíki besí mankǝ bhi. ²⁷ Témte wu, Hérød ató mbabheri ywi amət ne eyəŋ bé ándək ántwə ne ntí Jǝn. Arək, afere ntí ywi amem ekerékenəŋ, ²⁸ atwó ne wu amem nchán myákátí, barək bachye ntá mmǝ Heródias. Asət, arək achye ntá máyi. ²⁹ Bakəŋó Jǝn bághókó nókó enyih ene éfákári, bárək basət erené Jǝn, barək babheme.

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Bǝnto báfú ndǝ nekə enen Yesu átó bhə bápətnsem ntá yi, bághátí yi ěti menyih ebhen bó bákə ne ebhen bátǝŋó bho. ³¹ Beyǝ bhó bátwə nyaka mándək nəkə enyuné Yesu ne baghəkó bhi bábhíki bhəŋ yǝ epok menyie

nenyíé. Ékũ arem ntá yap be, “Séndók ndũ nebhuet ane achi kpák be mǎnjwémuet mandú.” ³² Báfa ye báre rón amem áchwí ndũ nebhuet ane yě mmu achak apu. ³³ Beyǎ bhó bǎghó ndu bó báròḡ. Báriḡi bé chí Yesu ne böbhi bhò, ne báriḡi nebhuet ane báròḡ. Beyǎ bho báfú ndũ betok ne betok, báfa ne bekak, bárók ntiét ntiet, báre non bò ambi. ³⁴ Mpok Yesu áfú amem áchwí, aghó ngémtay bho. Ntínso nékém yi ne bhò mbònyune bachi nyaka ndũ esòḡori, nkwa ti, mbò bǎghóḡómén ane ábhíkí bhòḡ mbabheri. Abho ye bétòḡ bhò beyǎ menyìḡ. ³⁵ Ené mpok áfuet bëku ebhò, baghòkó bhi bárók ntá yi barem be, “Nywòp nénaḡ neròḡ ne nebhuet ane sechi-ne aré chi ebhi. ³⁶ Ghatí böbhen mándók ndũ baki ne böbetok abhen báchí fá kekwoḡ manku enyìḡ menyie.” ³⁷ Yesu akeme bhó be, “Bě babhòḡ, chyě ká bhò nenyíé mányíé.” Ke bábhep yí be, “ǲyǎḡ séndók sénku nenyíé ne nkáp ane nkũ bétik ányie ndũ batàḡ ánen séchíe böbhen?” ³⁸ Yesu abhép ye bhó be, “Bǎbhòḡ bekpkókó bret afo méní? Dók ká byo.” Bábyó nókó, bárem be, “Bekpkókó bret bétay ne nsi épay.” ³⁹ Yesu aghati bhò be mámfyé bho ndũ bakwó, mánkũ bò manchòkò amik ndu tákò. ⁴⁰ Báchókò ye amik ndũ baròḡ, ndũ bakwó besa bétay ne besa bépay nsem byo. ⁴¹ Yesu asòḡ ye bekpkókó bret bhò betay ne nsi epay. Ayòḡ amík amfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye nòkò ntá baghòkó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyǎ böbhò. ⁴² Yěntikí mmũ wap anyíé kpát ajwi. ⁴³ Baghòk Yesu mányókóti nenyíé enen néróbhé. Néjwí bekay byo ne bepays. ⁴⁴ Mpǎy babhakanem abhen manyíé bret wu ne nsi eyò abhak mbò nka etay.

*Yesu are kò amfányen
(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)*

⁴⁵ Ébhiíkí tat, Yesu aghati baghokó bhi be mándók mǎnchwe amem áchwí, mampe nnyén manjambi Betsáida, ndũ ebhě manyu echak. Yímbõj arõp ansem bekw beyǎ böbhõ mángúré. ⁴⁶ Ághátí nókó bhõ be, “Mǎnkõ sayri”, arõ akó amfay njie ndu menikmuet. ⁴⁷ Ené mpok ánáj árõjõ beku bhõ, áchwí ábhak nenti manyu, Yesu abhak ebhi aywinti. ⁴⁸ Yesu aghó ndu ébè baghokó bhi mmuet ménók áchwí ěti mbúép ane áfũ bhõ ambi. Befuet nkárénká érát begbaka nkárénká etandat betí, abho bekw amfay manyu ankojõ nõkwõ bhõ. Arõk kpát erõp kekwoet befuet bhõ. ⁴⁹ Bághó nókó ndũ yi ákò anyén átwd, bécháy békém bó tontó. Bábho bebik, mándeme nõkwõ be, “Chí efójó-ngú! Chi efójó-ngú!” ⁵⁰ Bó mankem bághõ nyaka yi, becháy békém bhõ. Témté wu, Yesu afyé bhõ nti arem be, “Chi me, bǎké chay!” ⁵¹ Áchwé nókó amem áchwí, mbúép wu ákwen. Bechay békém bó tontó. ⁵² Yëndu Yesu ádik nyaka nka bhõ etay ne bekpokó bret, bõ kekwimem ndũ enyũ mmu yi achi. Bó kenene batĩ yap amem.

*Yesu abú bömame atú Genésaret
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Yesu ne baghokó bhi mánájá nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. Báset áchwí wap. ⁵⁴ Nefú báfú amem áchwí, bo bárĩjĩ bé Yesu achi are. ⁵⁵ Ntiet ákwén atú etõk eyõ ankem ndu bápõkwõ bömame ndũ bẽsák ebhap mándók nõkwõ mbǎj enkem ene bághókó bé Yesu achí aré. ⁵⁶ Yëntiki nebhuet ane yí áchwóbhé ndũ böbetõk, ne yě chi amem betõk begho ne amem baki, béré pókó bömame ndũ mbanj ene bo báchèm mbõ nefĩsĩe, mánik nõkwõ muet be yi andõ bömame mantõk yě chi nkokojõ nden yi. Ne yëntiki mmu ane ánú átókó nkokojõ nden Yesu, atanj.

7

Βερινί bho bebhiki bhəj beyibhiri bebhé Mandem
(Mt 15.1-9)

¹ Bōnkwə Fárisi ne mbək batəj ebhé Mandem abhen báfú Yerúsalem, bátwə nyaka bákáp Yesu. ² Bágħə bé mbək bakojo Yesu mányìè nenyíé keso amó mbə enyũ epinjí bō bhap étəj. ³ Bōnkwə Fárisi ne bo Israel mankem bápú nyie nenyíé ke yambi beso amə mbə enyũ epinjí bachĩmbi bhap étəj. ⁴ Ne bápú nyie enyij ené éfu esie kpáte mánso yə mbə enyũ epinj eyap étəj. Bábħəj bepinj béchak tontó ebhen bábħàre mbə bésə nkóp, bekrəre, ne bete árik. ⁵ Mbək bōnkwə Fárisi ne batəj ebhé Mandem bábħép Yesu be, “Ndaká yí bagħəkó bħe bápú kojo bepinj ebhen bachĩmbi bhese? Ndaká yí mǎnyìe nenyíé keso amə mbə enyu éyàj?” ⁶ Yesu akeme bhó be, “Ndemekerĩnti Aisáya arem nyaka ndaká yí tetep éti yeka! Bǎchi bō betábhá nkúbhé mbə enyu yi ásĩjĩ be Mandem arem be, ‘Bōbhen báchyè me kenókó chi ne beyəjónyu bhap, bati yap ásap nekə ne me. ⁷ Kenókó eken bə báchyè me kechi chi ndéndem, mbənyune bebhé ebhen bakwǎjwəj báfýé kě bə bátəj bho mbə be bechi Eyəj Mandem.’ ⁸ Bǎrð bebhé Mandem bǎkojo chi bepinj ebhen bō mmik.” ⁹ Yesu arək ambi aghati bhó be, “Bábħəj erítĩ mbi bérə bebhé Mandem ndu ékojo chí menyij ebhen bachĩmbi bheka bátəjól! ¹⁰ Moses arem be, ‘Chié étáyə ne máyə kenókó’ ne be ‘Yé agha ane árəm ebépti eyəj ntá etayi, yé máyi, bábħəj beway yi.’ ¹¹ Ke bǎghàti bho be mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsət enyij ene mbónjə mbə bekwak wə ne yə, nchyé ntá Mandem’, ¹² nə, bǎchet bho mbi be báké kwak bachi ne manə bhap. ¹³ Ndũ bǎkə nə, bǎsət bepinj ebhen bachĩmbi bheka bebyak Eyəj Mandem. Ne beyǎ menyij bechak ebhen bǎkə béchĩ mbə ebħə.”

Μενυιη ebhen békà mmu áké bhak pépép besí Mandem

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu árém nókó nó, apet abhiñi beyä bo abhen bachi aré arem be, “Bě mankem, tá ká batú mǎngok enyih ene mbóhó berem, mǎnjwimem! ¹⁵ Yěnyih epu ene mmu ányie énkə be yi aké bhak pépép besí Mandem. Enyih ene éfú mmu anyu ke ékə mmu áké bhák pépép besí Mandem. ¹⁶ Mmu ane ábhóhó batú beghok ángók.” ¹⁷ Yesu áró nókó bhó, arək anywóp. Aré, baghəkó bhi bábhép yi ntí beyəh ebhə. ¹⁸ Yesu akeme bhə be, “Bě nkwo bǎbhíkire jwimem-ε? Bǎbhíkí riñi be enyih ene mmu ányie enchwe yi menie épú kway bekə be yi ake bhak pépép besí Mandem? ¹⁹ Enyih ene mmu ányíé, épú chwe yi anti, érəh chi menie ebhi ne äji yə amferε.” Yesu arem nə, ndu áyàh bo mándiñi be yěntiki nenyíé nékway menyie. ²⁰ Arək ambi berem be, “Enyih ene éfú mmu anti ke ékə yi ake bhak pépép besí Mandem. ²¹ Chí amem nti mmu kě nkaysi mbúmbə áfú, antén yi ndü epúsí, ne beway mmu, ne bekwen berwəp, ne ²² béfyε amík ndü menyih bo bachak, ne ebébhénti, ne berwə bho, ne epǒ epih ene mmu apu kem mmæet, ne mpap amík, ne bechəñti nnyén mmu, ne neyohómæet ne echihñti. ²³ Bebepti menyih ebhen menkem béfú mmu chi anti ne bó ke békə mmu ake bhak pépép besí Mandem.”

Ngərə ane ábhóhó neka

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu afa ye nəbhæét wu are rónh atú etək ane achi kekwoť Táya ne Sídon. Arək achwe eket émot abhak aré. Ake yáh mándiñi bé yi achi aré. Yě nə, ake rəp bhésé bhésé. ²⁵ Ngərə amət ane efóhó ebúbə ésəñori móywi ane ngəsəñ aghok ěti Yesu. Arək ntá yi kechəñti mpok, akwén bekak ebhi. ²⁶ Ngərə wu apú nyaka mmu Israel.

Bábhe yi chi atú Síria ndũ nneréket agho ané bábhìñi be Fonisia. Anik Yesu mmuet be ambok efóhó ebúbũ yɔ émfu móywi amuet. ²⁷ Ke Yesu arem ntá yi be, “Dǒ sénchíe kpík mǎmbɔ nenyíe. Épú chak besɔt nenyíe mǎmbɔ mánchyé ntá mmú.” ²⁸ Ngɔré wu akeme yi be, “Acha, échí tetep. Ke mmú ényie nɔkɔ bechɔkɔtí ebhen bífũ ntá mǎmbɔ amfay éfémé nenyie ménkwenti amik.” ²⁹ Yesu arem be, “Éti beyɔh ebhe ebhen, petnsem anywɔp, efóhó ebúbũ eyɔ énanh éro móywe.” ³⁰ Apetnsem anywɔp, aghó mó bhure ndũ ndu ené efóhó ebúbũ yɔ énanh éro yí.

Yesu abú mbók

³¹ Yesu arɔ atú Táya, afuét Sídon achwe atú betok byo ane bábhìñi be Dikápolis, akɔ achwɔp ndũ Manyu Gálili. ³² Básót mmũ amɔt bárók ntá yi ne yi. Mban yi ke ghók, kepi yi kerem kɔkɔ kɔkɔ. Mánik Yesu mmuet bé ányáná yi amɔ anti. ³³ Yesu aya yí báfá nenti bho, bárɔk nékú. Asoh yí kenɔhámɔ batú, apá batié, atɔk néri eni. ³⁴ Yesu ayiñi mfay asók nsɔk arem be, “Éfáta” nɔ chi, “Nené.” ³⁵ Témte wu, batú yi ánéne, nerí nékáhári yi anyu abho berem kepi sayri. ³⁶ Yesu asemte bho be báké ghati yě mmu enyih ene éfákári. Yě nɔ, ásémtí nókó bhɔ, mángati nɔkɔ ghati bho. ³⁷ Bo bábhák maknkay, mándeme nɔkɔ be, “Yihí, enyih ene yí ákú éri echa. Ākũ yě chí bo abhen batú áchókó mángók mban, babhók mándem kepi.”

8

Yesu adík nka bho enwi (Mt 15.32-39)

¹ Ébhíkí tat, ené beyä bho bápét báchèm nebhuet amɔt, Yesu abhìñi bakoño bhi arem be, ² “Ntínso nékèm me ne böbhen. Báchí fá ne me ndũ manywɔp arat, ne bábhíkí

bhəŋ yěnyih menyie. ³ Mbák ntó bhə mámpetnsem kenyié nenyié, bákway begu nsay ambi, ne beyă bhap báfú bakə asié.” ⁴ Bakoŋo bhi bábhep yi be, “Etək épú fá, chəŋ mmu ambəŋ nenyié enen nékwəy böbhen mankem fá?” ⁵ Yesu abhép bhə be, “Băbhəŋ bekpəkó bret afə meni?” Bákeme yi be, “Sébhəŋ bekpək tándramət.” ⁶ Yesu achye eyəŋ be bó mankem mánychókó amik. Asət ye bekpəkó bret bhə tándramət. Áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bebəkəti bhə anchye nəkə ntá bakoŋo bhi be mánychyé ntá bo bhə. Béré sət mánkəre nəkə. ⁷ Băbhəŋ nyaka bărú nsi nkwo. Yesu áchyé nəkə bakak ntá Mandem, achye yó ntá bakoŋo bhi be mánkóre yə nkwo. ⁸ Yěntiki mmu anyié ajwi. Baghəkó bhi bábwópti nenyié enen néróbhé, néjwí bekay tándramət. ⁹ Mpăy bhə abhak mbə nka enwi. ¹⁰ Yesu aghati bhó mángúré. Témte wu, Yesu ne bakoŋo bhi báchwe amem áchwí bárók atú Dalmanúta.

Böŋkwə Fárisi bábhep Yesu ántəŋ bə erihí maknkay
(Mt 12.38-42, 16.1-4)

¹¹ Mbək böŋkwə Fárisi bárək ntá Yesu bábho bekem epúítí ne yi. Béré yaŋ mbi memə yi. Bábhep yi anku enyihí maknkay ené ébhak mbə erih ené étəŋ be betəŋ ebhi bífú chi ntá Mandem. ¹² Yesu asók nsək arem be, “Ndaká yí mkpáká bho ané echəŋ áyàŋ erihí maknkay? Teter, nchi ghati bhe be yě mmu apú təŋ bhə enyŷ erihí maknkay ené bə báyàŋ.” ¹³ Arem nókó nə, arə bhó apet achwe amem áchwi, are pé bérəŋ ebhə manyu écháak.

Sət ka mpok ne yís böŋkwə Fárisi ne ane Hérəd
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Bakoŋo Yesu bágghókəntik bépókə bret. Babhəŋ nyaka chí mókpəkó bret amət amem áchwí. ¹⁵ Yesu are semti bhə be, “Sət ka mpok ne yís böŋkwə Fárisi ne ane Hérəd.” ¹⁶ Bábhó berem ne batí be, “Ărəm nə mbənyune sébhíki

bhõj bret.” ¹⁷ Yesu arinj enyij ene bó bárèm abhép bhõ be, “Ndaká yí bárèm ãti bret ane bãhíkí bhõj? Bãbhíkire jwimem-ε? Bati ábhúét be amem chóchókó? ¹⁸ Bãbhõj chí amík ntíako? Bãbhõj chí batú nemak-a? ¹⁹ Bãghókóntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpókó bret betay? Ane áróbhé abhak bekay méni?” Bákéme yi be, “Bió ne bepay.” ²⁰ Yesu apet abhép bhõ be, “Ne mpok nkóré ane bekpók tándrámot nká bho enwi ényíé, ane áróbhé mãnyokoti, abhak bekay méni?” Bákéme yi be, “Tándrámot.” ²¹ Abhép bó be, “Bãbhíkire jwimem?”

Yesu ak nnémámík aghó mban

²² Ené Yesu ne baghókó bhi bágháká Betsáida, böfú básót nnémámík bárók ntá yi, mánikmuet be ántok yi. ²³ Yesu akém yi ndu awõ, aya bárók antí etók. Apá yi batíé amík, anyaja amó anti ywi abhep yi be, “Ǿghò nõ yënyij?” ²⁴ Mmu wu ayinj mfay arem be, “Nchí ghó bo ke bachi chi mbõ be menok ke békò.” ²⁵ Apet atok amík yi. Ndõj yõ, mmũ wu ayinj dĩ, apet abho beghõ mban, ne are ghó yëntiki enyij sayri. ²⁶ Yesu aghati yi be ándok eket eyi, ne beyõj ebhen be, “Képetnsem etók.”

Píta arem be Yesu chí Kristo
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu ne bakojo bhi báfuét béré rõj ndũ böbetok abhen bachi kekwoť Seséria Fílipi. Ambi, Yesu abhép bhõ be, “Bo bárèm be me nchí agha?” ²⁸ Bákéme yi be, “Mbók bárèm be óchí Jõn Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be óchí ndemekepĩnti amot.” ²⁹ “Ke bë babhõj bãrèm be me nchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wõ ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp be áto.” ³⁰ Yesu asemti bhõ be báké ghati yě mmu.

Yesu arem be chøŋ mánychye yi beyă esøŋøri ne mángwáy yi

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Yesu abho beghati bhø be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbøŋ beghø beyă esøŋøri. Bøbati etøk, ne bøbati bachi-åkarp Mandem, ne batøŋ ebhé Mandem bábyak chøŋ me ne mángwáy me, ke égháká nøkø manywøp arat, mpetnsem ndũ nepém.” ³² Yesu aghati bhø nø kponorøŋ. Píta asøt yi nepak arem be, “Eta kerem awũ ndak.” ³³ Ke ndu Yesu áyíbhírí mmuet aghø baghøkó bhi, aji Píta be, “Satan, fá mé besí! Nkaysi ye chi ane nkwaŋwaŋ, abhíkí fu ntá Mandem!”

Enyiŋ ene mmu ábhóŋó beka ke ambak nkoŋo Yesu

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴ Yesu abhiŋi ngémtáy bho ne bakoŋo bhi arem ntá yap be, “Mbák mmu äyaŋ bébhak nkoŋo wa, abhøŋ béghókøntik mmuet yi, ampøkø ekotákátí yi, ankoŋo me. ³⁵ Yě agha ane áyaŋ bepepe mmuet yi änem nepém eni. Ke yě agha ane áká menem nepém eni eti ya ne eti Mbok Ndíndí, äbhøŋ chøŋ nø. ³⁶ Ntiki nsáy mmu ábhøŋ mbák abhøŋ yěntiki enyiŋ fá amik, ke aném nepém eni? ³⁷ Ne mbák mmu áném nepém eni, ntiki enyiŋ yí ákwày besøt anchye be yi ampøt ambøŋ nó? ³⁸ Mbák mmu abhøŋ ntíanwøp eti ya ne eti Eyøŋ eya ndũ mkpáká bho ane ápú ka mbø enyu Mandem áyaŋ, mkpáká bho bebú, chøŋ Mme Mmu mfú ntá Mandem mbøŋ ntíanwøp eti yi mpok nchí twø ne keném Etaya ne bøáŋgel bhi.”

9

¹ Yesu arøk ambi beghati ngémtáy bøbhø be, “Nchí ghati bhe be, mbøk bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángø ndũ Kefø Mandem kétwø ne betaŋ.”

Besí Yesu béyíbhíri
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

² Éfuéré nókó manywəp atandat, Yesu asot Píta, ne Jems ne Jǝn, akó amfay njiε ngo ne bhə. Bábhák aré bóbhó. Bápére yijǝ, besí Yesu béyíbhiri. ³ Nden eyi nkwo éré diere pépépép enyu ené yě mmu ápú kwáy beso nden yě chí ne babhé éndiere enyu yə. ⁴ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kepǝnti Mandem abhen tesáy, bábhési mándeme nəkə kepǝ ne Yesu. ⁵ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Dǝ sénté bétém barat. Émɔt ntá ye, échák ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁶ Píta arem nɔ mbonyune abhíkí riǝi nyaka enyijε echák ene yi ábhóǝó berem ndǝ becháy bekeme bhə tontó. ⁷ Nerem ane Píta árémé enyu yə, nebháǝ nésep témté, nebho békúti bhə. Eyɔǝ éfú amem nebháǝ éndeme nəkə be, “Né chí Mówa. Nkəǝ yí tontó. Ghók ká yi!” ⁸ Témte wu, bəPíta báyijǝi, ke bákepere ghó yě mmu, ebhiki fæet chi Yesu aywǝnti.

⁹ Ne ndǝ Yesu ne bəPíta básèp njiε, Yesu aghati bhə be, “Bǎké ghati yě mmu enyijε ene bǎghó fá, kpáte Mmu ane áfú ntá Mandem ampɛtnsem ndǝ nepém.” ¹⁰ Bábháre enyijε ene Yesu aghati bhə anti, bóke ghati yě mmu enyijε ene bǎghə. Mámbebhε nəkə chi bati be, “Nepérénsem ndǝ nepém chi yi?” ¹¹ Bó bati arat bábhεp Yesu be, “Ndaká yí batɔǝ ebhé Moses bárəm be Eláija abhəǝ bεpɛtnsem fá amik ke Mpeme Mandem afyé bariεp be áto antwó?” ¹² Yesu akeme bhə be, “Échí tetεp be Eláija abhəǝ beyambi antwó, anyure menyijε menkem ambure, ke ná básíǝí amem Ekáti Mandem bé Mmǝ ane áfú ntá Mandem abhəǝ béghə esəǝori ne bé bábyak chəǝ yi? ¹³ Ke nchí ghati bhe be Eláija anáǝ átwə ne bo bákú yi bebú mbə enyu bákóǝó mbə enyu básíǝí nyaka amem Ekáti Mandem éti yi.”

Yesu abú mmó ane efóńó ebúbu échyè esəjəri
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

¹⁴ Ené Yesu ne baghəkó bhi bati arat bápètnsem, bátéméri bakońo bhi báchák. Bághó beyǎ bho ne batəń ebhé Moses ndu bákəm epúítí ne bhə. ¹⁵ Témte wu, beyǎ bo bho mankem bágħó nókó Yesu, bábħák maknkay tontó. Báre rəń ntiét ntiət bekaka yi. ¹⁶ Abhép bakońo bhi be, “Ntiki epúítí nə bákəm ne bhə?” ¹⁷ Ke mmu amət amem nkwo bəbhə akeme yi be, “Ntəń, ntwd ne mówa ntá ye. Efóńó ebúbu epú ka yi andem keri, ¹⁸ ne yəntiki ebhak ené efóńó yə ékəm yi, égyep yi amik, befen mémfu nəkə yi anyu. Mpok yə, ande nyie amen ne anəkə. Nnik baghəkó bhe mmuet bé mámbók yə endó yi, ke bábħíkí kway beku nə.” ¹⁹ Yesu akeme bhə be, “Bě mkpaká bho ane ábhíkí bhəń neka ne me, bě bho bəyibhiri tetep ndü enyiń echak, chəń mpet ntat ne bhe ná? Chəń nképnti ne bhe ngaka fá?” Ke ərem be, “Twd ká ne mówu fá ntá ya.” ²⁰ Básət mđre bárov ntá Yesu ne yi. Efóńó ebúbu yə eghə nəkə Yesu, témte wu, ényíkisi mówu gbogbəgbok, akwén amik are bińiri, efen émfu nəkə yi anyu. ²¹ Yesu abhép chimə be, “Efóńó ene énań etat yi amuet ná?” Chi mówu akeme be, “Te kembó eki. ²² Beyǎ ndəń efóńó ebúbu yə ékə yi ankwén ango. Mpokófu ékə yi ankwen anyén ndu beway yi. Mbák əkway beku enyiń, ghə bhesé ntínso kwak bhesé.” ²³ Yesu akeme be, “Wə bé mbák məkwáy beku enyińí! Yəntiki enyiń ékway beku ntá mmu ane ánókó Mandem.” ²⁴ Témte wu, chimo arem ne eyəń amfay be, “Nnókó ke neka ená nébhíkí tań. Kwak me nnókó sayri.” ²⁵ Yesu ághó nókó bé bo bátwd chi tontó tontó, ásáy efóńó ebúbu yə be, “Wə efóńó ené, efóńó kebħók ne batú chóchók, ghók. Fú yi amuet, ne yə ewak, óké pere twó yi amuet!” ²⁶ Yesu ərem nəkə nə, efóńó yə ébik, ényíkisi mówu gbogbəgbok, éfú

yi amuet. Arəp mbə ngú. Bo abhen báchi are barem be, “Ágú.” ²⁷ Ke Yesu akém yi ndu awə, akwak yi afate. ²⁸ Yesu ákú nəkə nə, achwe anywóp. Bakoŋo bhi bábhép yi ansem ansem be, “Ndaká yí sébhíkí kway bebok efónó ebúbə yə?” ²⁹ Yesu akeme bhó be, “Ndiere ne nenikímuet ne netarénsay ke bákway beku enyũ efónó ebúbə ene émfu mmu amuet.” *

Yesu apet arem be chəŋ mángwáy yi

(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)

³⁰ Yesu ne baghókó bhi bárə bäre fuet atú Gálili mándək nəkə. Akeyán mándíŋí ebhak ene yi achi, ³¹ mbənyune, átoŋ nyaka bakoŋo bhi angati nəkə bhə be, “Bákəm chəŋ Mmũ ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bđ mmik mángwáy yi, ne éghaka nəkə manywəp arat ampetnsem ndũ nepém.” ³² Ke bó kejmimem ndũ enyĩŋ ene yi áreme ne bäre chay bebhep yi.

Nkoŋo Yesu ane áchá abhenefu

(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

³³ Bágháká nókó Kapřnaum, báchwe anywóp. Ené bachi aré, Yesu abhép bhə be, “Bákəm mbə epúítí ambi éti yi?” ³⁴ Báchókó kpák, mbənyune bákəm nyaka epúítí ne bati ankəŋombi ndu berĩŋi mmũ wap ane áchá báchák. ³⁵ Yesu achəkə amík, abhiŋi bhə bati byo ne apay, abho beghati bhə be, “Mmũ yweka ane áyàŋ bebhak mũngo, abhəŋ besət mmuet yi mbə be apu yěnyĩŋ ne ambak mǔbetok ntá bo bachak mankem.” ³⁶ Asət mandú mmó ate néntí nap, apəkə ye yí amuet, arem ntá yap be, ³⁷ “Yě agha ane ásót mmó mbə ane sayri éti ya, əsət chi me, ne yě agha ane əsət me sayri, əsət chi mmu ane átó me.”

* ^{9:29} Netarénsay: Mbək besí basiŋ abhíkí bhəŋ “Netarénsay”.

Yě agha ane áká ne bhesé achi ne bhese

(Lk 9.49-50)

³⁸ Jōn árem ntá yi be, “Ntōη, ségho mmu ane apu ndũ nkwo ywese ndu ábòk befóηó bebúbēbē ndũ nnyén ena. Ségháti yi be, áképerε kε nō mbōnyune apú ndũ nkwo ywese.” ³⁹ Yesu akeme be, “Bǎké kaη mmu mbō awu mbōnyune yě mmu apú ane ákε enyīηí maknkay ndũ nnyén ena antiη anjibhiri mmuet andem bebépti menyīη έti ya. ⁴⁰ Mmu ane apu nu ne bhese, achí ne bhese. ⁴¹ Diηí ká be yě agha ane áchyé be nkóp manyier mānyú mbōnyune bǎchí bakoηo abhen Mpepe Mandem afyé nyaka barier be áto, apu nók bebhōη akap.”

Sot ka mpok bé mmu áké kε nti ankwen ndũ bebú

(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Yesu arem be, “Chōη έmbep encha ntá mmu ane ákú mówa amot ane abhóηó neka ne me ákwén ndũ bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsot ntáy negho mánsset emi yi, mamese amem manyu. ⁴³⁻⁴⁴ Mbák awo ywe ákú onkwen ndũ bebú, kpót wu ferε! Échí sayri be onchwe ndũ nepém enen nebhíki bhōη ngwenti ne awo amot echa memese wo amem nepīngo ane apu neme ne amo apay! ⁴⁵⁻⁴⁶ Mbák ekak eye étò wo ndũ bebú, kpót yo feré. Échí sayri be onchwe ndũ nepém enen nebhíki bhōη ngwenti ne ekak émot echa bé mámése wo amem nepīngo ne bekak bepay. ⁴⁷ Ne mbák nyésé ene nékú onkwén ndũ bebú, poηóri nó gúép. Échí sayri bé onchwe ndũ Kefo Mandem ne nyésé nemot echa be mámése wo amem nepīngo ne amík apay. ⁴⁸ Amem nepīngo eno, kényore eken kényie bho kúpú gú, ne ngó apu neme. ⁴⁹ Chōη mángoko yěntiki mmu ne ngó nkúbhé mbō enyu báfyè ngáη ndũ nenyíé be néndí anyu. ⁵⁰ Ngáη áchí erítí enyīη. Ke mbák ngáη ábhíki pere bhōη manyīηti mi,

ná bákway beku wu ampet ambak erítí ngán? Bóŋ ká ngán amuet, mǎnchǎkǎ eyǎŋ émǎt ne bati.”

10

Enyǎŋ ene Yesu átǎŋǎ ěti awáy nebhay

(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Yesu ne baghǎkǎ bhi bǎrǎ ye Kapǎnaum bǎrǎk atú Judéya. Bákǎŋi Manyu Jǎdan. Ngémtoy bho, bǎpet báre rǎŋ ntá yi. Are tǎŋ bǎ mbǎ enyǎ yi áku nyaka mpoknkem.

² Mbǎk bǎnkǎwǎ Fǎrisi bǎtwǎ memǎ yi. Bábhép yi be, “Ebhé yeŋe éká be mmu ándǎ ngǎré ywi ndǎ nebhay?”

³ Yesu akeme bhǎ be, “Moses aghati nyaka bhe be yi ěti awáy nebhay?” ⁴ Bákémé be, “Moses arem be mmu ákwáy berǎ ngǎré ywi mbák achyé yi ekáti ené awáy nebhay?”

⁵ Yesu aghati bhǎ be, “Chí ěti netarǎnti eneka ke Moses áchyé nyaka bhe ebhé ene. ⁶ Sayri sayri, te nebhǎmik, ‘Mandem ághǎkǎ nyaka bo, ngǎré ne mbakanem.’ ⁷ ěti yo, ‘Mbakanem abhǎŋ bérǎ etayi ne máyi, ambat mmuet ne ngǎré ywi, ⁸ bó bati apay mándǎp mbǎ mmǎ amǎt. Bó keperǎ bhak ye bati apay, ke mmǎ amǎt.’ ⁹ Mmu áké fyǎ ye ákǎré nenti bo abhen Mandem áchémtí.”

¹⁰ Yesu ne baghǎkǎ bhi bǎpéré nǎkǎ nsem anywǎp, baghǎkǎ bhi bǎpet babhep yi menyǎŋ ěti nkúbhé ndaka wu. ¹¹ Arem ntá yap be, “Yǎ agha ane áró ngǎré ywi ndǎ nebhay, abháy achak, akwǎn berwǎp, * ¹² ne ngǎré ane áró nném abháy achak, akwǎn berwǎp.”

Yesu áyét mǎmbǎ

(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹³ Bofú básǎt bǎbhap bǎrǎk ntá Yesu ne bhǎ be yi anyarǎ bhǎ amǎ anti anjet bhǎ. Baghǎkǎ bhi bábho besáyti bhǎ.

¹⁴ Ke Yesu aghǎ nǎkǎ nǎ, nti nébé yi amem, arem ntá yap

* 10:11 Nǎ chi akwǎn nku nebhay ne ngǎré ywi.

be, “Dǝ ká mǎmbə mántwə ntá ya, bǎké chyet bhə mbi mbənyune bo abhen bachi mbə bhə kǝ Mandem abhak Mfə wap.” ¹⁵ “Nchí ghati bhe be, mbák mmu apú ne Mandem mbə enyũ mmó ábhàk ne etayi, apú kway bebhak ndũ mpǎy bhə abhen Mandem achi Mfə wap wáwák.” ¹⁶ Yesu asət ye bhó amət amət, ne yentiki ane yi ásóré ambat amuet, anyanə yi awə anti, anjet yi.

Mmũ nkáp

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Ené Yesu áròḅ nekə, mmũfú ajiət, arək, atep mánén besí bhi, abhép yi be, “Ntəḅ, wə mmũ ndíndí, chəḅ nkə yi ke mbəḅḅ nəpém enén nebhiiki bhəḅ ngwenti?” ¹⁸ Yesu akeme yi be “Ndaká yí óbhiḅḅ me be mmũ ndíndí? Yǝ mmũ ndíndí apú. Mandem aywĩnti ke achi Ndíndí. ¹⁹ Ōríḅí bebhé Mandem. Bérəm be, ‘Kéwáy mmu, Kékwen berwəp, Kéghép aghép, Kéte ntísie ákwáré, Kényie enyiḅḅ mmu ndũ bapu, Chiǝ máye ne etaye kenókó.’” ²⁰ Mmu wu arem be, “Ntəḅ, nnáḅ nchí bhəere bebhé ebhen menkem te kembó eka.” ²¹ Yesu ayiḅḅ yi ne beyǎ ekəḅ arem be, “Érəp chi enyiḅḅ émət ené óbhəḅḅ beka. Dók tí menyiḅḅ ebhe menkem chyǝ nkáp ntá bachébhébhə. Mbák ónkú nə, chəḅ ómbəḅ kefǝ menyiḅḅ amfay. Óntwə ye ənkəḅḅ me.” ²² Ághoko nəkə nə, arəp, arəbhe rəḅḅḅḅḅḅ ne basémé anti mbənyune abhəḅ nyaka beyǎ menyiḅḅ

²³ Yesu ayibhiri mmuet arem ntá baghəkó bhi be, “Ébe mmuet tontó be mǎnkáp anka Mandem ambak Mfə ywi!”

²⁴ Baghəkó bhi bághókó nókó nə, mmuet agú bhə. Ke Yesu apət arem ntá yap be, “Bǝbha, ébe mmuet tontó be mmu anka Mandem ambak Mfə ywi! ²⁵ Échí wikirik be mpəḅḅ baso ámfuét ndũ mbok mbíábhan écha mǎnkáp beka Mandem ambak Mfə ywi.” ²⁶ Bághókó nókó nə, mmuet agú bhó tontó, bábhép yi be, “Agha ákwáy ye

bebhəŋ nepém enén nebhíki bhəŋ ngwénti?” ²⁷ Yesu ayiŋi bhə díŋ arem be, “Ntá nkwəŋwaŋ, mbi ápú, ke yěnyiyi épú cha Mandem.” ²⁸ Píta asá eyəŋ arem be, “Ná ne bhesé? Séró yěntiki eniyiŋ sékòŋo wə!” ²⁹ Yesu aghati bhó be, “Tetětəp, mmü ane áró yě chí eket eyi, yě chí bǝmayi abhen babhakanem yě chí abhen baghərə́, yě chí máyi ne etayi, yě chí bǝbhi, ne yě chí bakǝ yi ěti ya ne ěti Mbok Ndíndí, ³⁰ chəŋ Mandem anchye yi beyǎ meniyiŋ fá amik, ne chəŋ ampət ambóŋ beket, bǝnnə abhen babhakanem ne abhen baghərə́, ne mánó, ne bə, ne baki, ndəŋ besa betay. Chəŋ bo mánchye yi beyǎ nenyok, ke ndü mmik nkə Mandem anchye yi nepém enén nebhíki bhəŋ ngwénti. ³¹ Ke chəŋ beyǎ bo abhen bachi ambi néne, mándəp ansem, ne abhen bachi ansem, mandəp ambi.”

*Yesu arem ndəŋ ane ajwi érat be chəŋ mángwáy yi
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)*

³² Yesu ne baghəkó bhi báfa báre ko berəŋ Yerúsalem, yi ambi, bó ansem. Mmuet agú baghəkó bhi ne becháy békem bo abhen bákòŋo bhə. Apət asət baghəkó bhi bati byo ne apay nepak abho beghati bhə meniyiŋ ebhen bebhəŋə befakari ntá yi be, ³³ “Ghók ká, sérəŋ nə chi Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chəŋ mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mánsət yi mamfye amə bǝbati bachiǎkap Mandem ne ntá batəŋ ebhé Moses, mándem be mangway yi, mámfye yi amó bo abhen bápú bo Israel. ³⁴ Chəŋ mánjəkə yi, mámpati batíe yi amuet, mánden yi ne ékpá ne mángwáy yi. Ke éghaka nəkə manywəp arət, ampətnsem ndü nepém.”

*Yesu yi be münti abhəŋ bebhak mübetok
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Jems ne Jǝn, bǝ Sebedi bárovk ntá Yesu bárem be, “Ntəŋ, séyaŋ be ónkə yěntiki eniyiŋ ene sénikmuet be ónkə ntá yeə.” ³⁶ Yesu abhép bhə be, “Bǝyaŋ nkə be yi?”

³⁷ Bákéme yi be, “Kɛ enyu ené bese séchəko ne wə, amət ebhé awónem, achák ebhé awóghə mpok óbhak ndũ enəkó kefo eye ne kenókó.” ³⁸ Ke Yesu arem ntá yap be, “Bǎbhíkí riŋi enyiŋ ene bǎyàŋ nkɛ ntá yeka. Bǎkwáy beka menyu nkóp esəŋəri ane mbóŋó ményú? Chəŋ mǎnkway beká bégu enyu newú enen mbóŋó begu?” ³⁹ Bákéme yi be, “Sékway beka nɔ.” Yesu arem ntá yap be, “Tetep chəŋ mǎnka enyũ esəŋəri ene mǎghə ne mǎngu enyũ newú enen mǎgù, ⁴⁰ ke mbíkí bhəŋ betəŋ beyap bo abhen bábhəŋə bechəko ebhé awónem eya ne abhen bábhəŋə bechəko ebhé awóghə. Mandem ke áchye bebhak ebhə ntá bo abhen bábhəŋə bebhak are.” ⁴¹ Baghək Yesu báchák bati byo bǎghókó nókó enyiŋ ene Jems ne Jŋn bǎrémé, bábhó bebənti ne bhə. ⁴² Yesu abhiŋi bó mankem arem be, “Bǎriŋi be, ntá bǔ mmik, bo abhen básət be báchí bafə, bábhəŋ beyǎ betəŋ amfay bǔbhap, ne bǔbati básət beyǎ betəŋ beka bǔbhap mangok bhə. ⁴³ Ke ébhíkí bhəŋ bebhak enyu yə ndũ nkwo yweka. Mmu ane áyàŋ bebhak mǎngo yweka, abhəŋ bebhak mǔbetok yweka, ⁴⁴ ne yəntiki mmu yweka ane áyàŋ bebhak mmũ mbi abhəŋ bebhak nsem yweka, abhəŋ bebhak nsem ntá abhenefu mankem. ⁴⁵ Yě chi Me Mmu mfú ntá Mandem, mbíkí twə be bo mántók me. Ntwə chi bebhak mǔbetok ne bechye nepém ene ndu beku beyǎ bhó mféré bhə ndũ kesemé bebú.”

*Yesu abú Batímaos, nnémámík etək Jeríko
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)*

⁴⁶ Yesu ne baghəkó bhi báchwəp Jeríko. Ené bó bǎró Jeríko bérəŋ, ngémtay bhə bare koŋo bhó ansem. Nnémámík amət ane aka nnyén be Batímaos, mmó Timáyos, abhak nepaká mbi chókó. ⁴⁷ Ághókó nókó bé Yesu ane Násáret ke áfuèt, abho bebik be, “Yesu! Mmǔ Mfə Debhít! Ghə me ntínsó!” ⁴⁸ Beyǎ bo báre sayti yi be

ánchókó kpák. Ke akpik are bik ne eyɔɔ amfay be, “Mmɔ Mfɔ Debhit, ghó me ntínso!” ⁴⁹ Yesu ághókó nɔkɔ nɔ, ate arem be, “Biñí ká yi antwó.” Bárɔk babhiñi yi bárem be, “Faté twó, óké chay, äbhìñi wɔ.” ⁵⁰ Nnémámik wu ayók nde yi amese awu, afate, báyá yi arɔk ntá Yesu. ⁵¹ Yesu abhép yi be, “Ǿyáñ me nkú wɔ yi?” Nnémámik wu akeme Yesu be, “Acha, nchí yan be mpet ngó mban.” ⁵² Yesu arem ye ntá yi be, “Guré, neka ene nékɔ ɔtañ.” Témte wu, abho begho mban, ne abho békóño Yesu.

11

Yesu achwe Yerúsalem mbɔ Mmu ane ábhónó betañ menkem

(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Yesu ne baghɔkó bhi bákó baghaka ndü bɔbetɔk Betfáge ne Bétani ndü Njie Menok Ólif, kekɔwɔ Yerúsalem. Ató baghɔkó bhi bati apay ambi. ² Aghati bhɔ be, “Dók ká ndü mótkɔ ane achi afɔ ambi. Nechwe ane bãchwe aré, chɔñ mǎngɔ mómpɔño batu sesét, ane yě mmu abhikire kɔ ne yó. Kañarí ká, twó ne yó. ³ Mbák mmú ámbép bhe ntí ane bãkàñari yó, ghatí ká yí be, ‘Acha ke áyàñ yɔ, ne chɔñ antó mántwɔ mánkeme yó témté.’” ⁴ Báfa bárɔk, bághɔ mómpɔño batu wu sesét nefí eket, nékú mbi. Bábho békañari yɔ. ⁵ Éné bákàñari mómpɔño batu wu, bo abhen báchí are téé bábhép bhɔ be, “Ndaká yí bãkàñari mómpɔño batu wu?” ⁶ Baghɔk Yesu báhátí bhɔ enyiyi ene Yesu árémé mpok yi átó bhɔ. Báró ye bɔ mándɔk ne mómpɔño batu. ⁷ Básɔt yɔ bárók ntá Yesu. Básɔt nden mfámuet yap básɔbheri mómpɔño batu wu, Yesu achɔkɔ amfay. ⁸ Bo abhen bachi aré, báfère nden mfámuet eyap baghay ambi. Báchák béré kpɔt béwuókéndé mǎngay nɔkɔ ndü mbi ane yí áfùèt are. Báchák béré kpɔti kefébhé ekɛn kébhónó beyé

mángay nõkõ ambi. ⁹ Ndu bårðñ, bo abhen báchi ambi ne abhen báchi ansem báre bik mándeme nõkõ be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwò ndú nnyén Acha! ¹⁰ Mandem ánjét kefõ etayese Debhít eken kétwò! Sémbítí Mandem mfay!”

¹¹ Nèchwe yí áchwé Yerúsalem, arøk amem ekerákap Mandem, abyoyèntiki enyiyñ. Ághó nõkó bé mpok áfuet, asot baghøkó bhi bati byo ne ápay bårøk ndu mótøk Bétani.

Yesu ak enøk ene babhiñi bé Fig ekuri
(Mt 21.18-19)

¹² Néyi nõkõ, ené Yesu ne baghøkó bhi bårõ Bétani bápètnsem, nsay akém Yesu. ¹³ Ághó enøk fig nekõ nesie ne beyé aré gebhese, arøk beyiyñ mbák ákway béghõ yé sepeménøk are. Aghaka nõkõ aré, ake ghó yényiyñ ebhiki fuet chi beyé, mbonyune mpok menøk fig ményù kepem abhiki re ghaka nyaka. ¹⁴ Yesu arem ntá enøk eyõ be, “Bebho echõñ, õpú pere nyu kepem.” Baghøk abhi bághok enyiyñ ene yi árémé.

Yesu achwe amem ekerákap Mandem abók bakõsie
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Baghaka nõkõ Yerúsalem, Yesu arøk achwe amem ekerákap Mandem. Abók bakõsie ne bo abhen bákù menyiyñ. Atakati béfémé bo abhen bákò esie bakáp bewupsi. Atakati nkwo menøk bo abhen bati bebhõjó, ¹⁶ ne akeka bé yé mmu ámpókó enyiyñ ámfuet amem ekerákap Mandem ndu áyàñ mbĩ mbiñ. ¹⁷ Are tõñ ye bho andeme nõkõ be, “Pú basíñ Mandem arem be, ‘Eket eya ébhõñ bebhak chi ekeré nenikímuetí ntá bo betókó mmik menkem’, ke bãyíbhírí yó érõp chi eket ené baghép bábhèse are!” ¹⁸ Bõbati bachiäkap Mandem, ne batõñ ebhé Moses bághok nõkõ nõ, báre yáj mbi beway yi bhésé bhésé

mbonyune báchày nyaka ngémtay bo abhen báchi are, ne ntí bé böbhə bachi nyaka maknkay tontó ndü menyin ebhen Yesu átòŋ. ¹⁹ Égháka nəkə beku, Yesu ne baghəkó bhi báró etək egho báfú.

Enyin ene enək Fig ene ekuri étòŋ bhese

(Mt 21.20-22)

²⁰ Běti, ene Yesu ne baghəkó bhi báfűèt bepetnsem, bąghə enək fig ené Yesu areme bé epu pere kwáy ményu kepem, ndu énáŋ égú te ne bakaŋ. ²¹ Píta atík nəkə enyin ené Yesu árémé ntá enək fig eyə, arem be, “Acha, yiní! Enək ené órémé be epu kwáy menyu kepem égu.” ²² Yesu akeme bhó be, “Bóŋ ká neka ne Mandem. ²³ Nchí ghati bhe be, yě agha ane ághàti njie be, ‘Fă fá dók kwén awu amem manyu,’ ne yí ke makati ndü nti eni ke anoko be Mandem äku nə ntá yi, Mandem äku yə ntá yi mbonyune abhíkí makati be Mandem äku enyin ene yi areme emfakari. ²⁴ Nchí ghati ye bhe be yěntiki enyin ené mǎnikmuet be Mandem anchye bhe, nokó ká be mǎnanŋ bǎbhəŋ yó ne chəŋ mǎmbəŋ yə tetep. ²⁵⁻²⁶ Yěntiki mpok ane mmű yweka ánikmuet, ámfóŋóri yěntiki mmu ane ákú yi bebú. Mbák bǎkə nə, chəŋ Etayeka Mmu achi amfay ámfəŋori be nkwo.”

Bábhép Yesu ebhak ene betan ebhi bэфú

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ Yesu ne baghəkó bhi bápətnsem Yerúsalem. Ené Yesu ákə amem ekerákap Mandem, böbati bachiákap Mandem ne batəŋ ebhé Moses ne böbati etək bárók, ²⁸ bábhep yi be, “Ntiki betan óbhóŋó beku menyin ebhen ne ókə? Agha áchyé wə betan ebhə?” ²⁹ Yesu akeme bhə be, “Me nkwo mbəŋ enyin bebhep be. Mbák mǎnkémé me yə, chəŋ me nkwo ngati bhe mmu ane áchyé me betan beku menyin

ebhen mĕkà.” ³⁰ Ghatí ká me, “Agha áchyé nyaka Jǒn Njwiti betañ bejwiti bho? Mandem ke chí bǒ mmik?” ³¹ Báre kem epúítí ne bati be, “Chǒj séndem be yi? Mbák séndem be betañ ebhen Jǒn béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yí bãbhíkí noko eyǒj eyi?’ ³² Ke chǒj séndem be yi? Séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkǵá?’ Bápú kway nyaka berem enyu eyǒ ndu báchà y ngémtáy bo abhen báchí aré mbǒnyune bó mankem mánoko nyaka sayri be Jǒn achi ndemekerpǐnti Mandem.” ³³ Ekǵ bákéme yi be, “Sébhíkí riñi.” Yesu aghati bhǒ be, “Me nkǵó mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betañ bekǵ menyih ebhen né mĕkà.”

12

Nekǵy bakǵ betik ne mbǒjónki

(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Yesu abho bétem bó nekay néchák be, “Mmúfú achí nyaka. Atí nki apí menǒk vain aré. Ater ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuet ane báyàt kerem váin, be nnok ywi ámfu, mánsǒt, máná mmem. Ate mókerémfay amem nki wu bé ámbák nebhuet ane mmu áchǒkǒ ndǵ bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánkǵ betik mánkǒre nsáy ne yi. Arǒ, arǒk nekǒ etǒk echak. ² Mpok bekǒk kereménǒk ákwáy nǒkǒ, mbǒjónki ató nkǵbetik ywi be ándǒk ánsǒt aywi ákǒré mbwǒt. ³ Ke bǒ betik bhǒ kechye. Bákém yi bádén, báfén apetnsem amó apay. ⁴ Mbǒjónki ató mmǒ-betik achak. Bákém awu nkǵǒ bádén báfyé yi befuet anti ne báchye yi ntíanwǒp. ⁵ Ató anefu ane akú batí arat. Yí wu, bákém bǵwáy. Arǒk ambi bétó bakǵ betik abhenefu. Bákǵ enyumǒt ne bhó. Báden mbǒk, bǵwáy abhenefu. ⁶ Érǒp chi njañǵ-mǒ ywi ane yi are kǒj. Ndǵ ngwenti, mbǒjónki arem ne mmuet yi be, ‘Chǒj

ntó mbǝḡ mǝwa. Yě yí, bábḡḡḡ béchye yi kenókó.’ Afere ye mǝywi ató. ⁷ Ke bǝ betik bhǝ bǝghǝ nǝkǝ yi, bábho berem ne bati be, ‘Yihí mbǝḡ mǝywi né, ne yí ke ábhǝḡḡ menyie newú etayi. Twó ká sénkem yi sengway bé etayi ánǝḡ ángú menyih ebhi méndǝḡ chi ebhesé.’ ⁸ Mǝywi wu áchwé nǝkǝ amem nki, bákém báwáy báfémeri ansem ebhá. ⁹ Bǝkaysi be chǝḡ mbǝḡḡnki wu ankǝ yi ntá bo bhǝ? Chǝḡ antwó angwáy bhǝ anchye nki wu ntá bo bachak. ¹⁰ Bǝbhiki re pay enyih ené basihǝ ndǝ Ekáti Mandem bé:

‘Nkúbhé ntay enen batǝket báguébhé bé nébhíki ri, nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay áchák ankem?

¹¹ Chi Mandem Acha ke akǝ émbak nǝ, ne chí eremé enyih ntá yesé.’”

¹² Yesu átém nókó nekay enen, bárihǝ be atém nekay enǝ chi éti yap. Báre yah bekem yi, ke ndu bǝchǝy beyǝ bo abhen báchi are, bǝró yi bǝrók.

Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu báyanḡ yi ánkwen anyu (Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Bǝtó mbǝk bǝnkwo Fárisi ne mbǝk bo Israel abhen báté ansem Hérǝd ntá Yesu ndu bebher yi menyih mbǝ ntá ndu bekǝ yi ankwen anyu. ¹⁴ Bǝrǝḡ nǝkǝ ntá Yesu bárem be, “Ntǝḡ, sérihǝ be ǝchí mmu tetep, ne ǝpú tǝḡ kériḡámík. Sérihǝ bé ǝpú yihǝ mmu ndǝ besí óncháy yi, ke ǝtǝḡ tetep éti menyih ebhen Mandem áyanḡ bo mánkǝ. Ghatí bhese, ebhé yese éka be sénchíe nkábhénti ntá Mfǝ Rom ke ébhíki ka?” ¹⁵ Yesu arihǝ bapu amap, abhéḡ bhǝ be, “Ndaká yí mǝmǝ mé? Tǝḡ ká me ebhókó nkáp.” ¹⁶ Bǝtwó yi ne ebhǝkǝ nkáp. Abhéḡ bhǝ be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chi enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sísa, Mfǝ Rom. Ne nnyén, chi eni.” ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Chíe yé ka Mfǝ Rom yǝntiki enyih ene echi eyi, mánychye Mandem

yěntiki enyiŋ ene echi ene Mandem.” Bághókó nókó enyiŋ ene Yesu areme, bápóp!

Enyiŋ ene bábhébhé Yesu ěti neperénsem ndũ nepém (Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ Mbək bōnkwə Sádusi bārók ntá Yesu babhep yi ěti neperénsem ndũ nepém. Bōnkwə Sádusi bábhíkí noko nyaka be chəŋ bawú mámpetnsem ndũ nepém. Babhep yi be, ¹⁹ “Ntəŋ, Moses asih ndũ ebhé eyese be mbák mmu ángú ándó ngərə kebhóŋ yě mmó, mómayi abhəŋ besət ngərə wu bé ámbé bə ne yi ndũ nnyén manə ane ágú. ²⁰ Bě chi amət bati tándrámət báchí nyaka. Ane mbi abháy ngərə, agú kebhóŋ yě mmó. ²¹ Ane ákòŋo asət kénkwésé wu ndũ nebhay. Yí nkwə agú kerə mmə. Éfákári enyumót ne ane ajwi bati arat. ²² Enyu yə enyu yə kpát mankem bati tándrámət bágú kerə yě mə amət. Ndũ ngwenti, ngərə wu nkwə agú. ²³ Ndu echi nə, mpok Mandem ákə bawú mámpétnsem ndũ nepém, ngərə wu ábhák ane agha? Ndu bó mankem, batí tándrámət, yěntiki mmũ wap abháy nyaka yi.” ²⁴ Yesu akeme bhə be, “Bekwéné béchí ne bhe mbənyune bábhíkí riŋi yě chi Eyəŋ Mandem ne yě chi betəŋ Mandem. ²⁵ Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndũ nepém, bo bábhak mbə bəáŋgel awu amfay. Bápú pere bháy nebhay. ²⁶ Ne beyiŋi neperénsem ndũ nepém, bábhíkí re pay amem ekátí Moses ěti mónək ane ágò ebhi ndu ádù nyaka kesəŋə? Bábhíkí pay ndu Mandem ághátí Moses be, ‘Me nchí Mandem Ábraham, Mandem Áisek ne Mandem Jekóp’? ²⁷ Ndem nə mbənyune yěndu Ábraham ne Áisek ne Jekóp bārə mmiki ne, báchí nepém, ne Mandem achi ne bhə. Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Bě bo Sádusi bəchi ndũ bekwéné tontó!”

Ebhé Mandem ενέ έχά ebhénéfú

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

²⁸ Ntɔŋ ebhé Moses amɔt achi nyaka are. Aghók ndu Yesu áreme ne bö nkwɔ Sádusi. Ne ághókó nɔkɔ ndu Yesu ákémé bebhɛp ebhap ne beyă keboŋ abhép yi be, “Ebhé Mandem ενέ έχά bechak menkem chi ενέ?” ²⁹ Yesu akeme yi be, “Ebhé ενέ έχά béchák menkem chi ενέ érɛm be, ‘Bo Israel, ghók ká. Mandem Acha ane ábhónó bhesé mankem achí amɔt.’ ³⁰ ‘Ne ɔbhɔŋ bekoŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó eye enkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem.’ ³¹ Ενέ éjwí bepay échí mbɔ eyɔ ne érɛm be, ‘Kón nti nkwă mbɔ enyu ókónó mmɛt eye.’ Ebhé ene écha ebhen bepay epu.” ³² Ntɔŋ ebhé arem ntá Yesu be, “Ntɔŋ ɔrem sáyri! Échi tetɛp mbɔnyu órémé bé Mandem Acha achi amɔt, achák apú. ³³ Ne bekoŋ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem, ne bé nkɔŋ nti nkwă mbɔ enyu ókónó mmɛt eye ari acha. Besí Mandem, bebhɛre bebhé ebhen bepay achá akabhé nya besɔŋ ankem ne akap achak ane bo báchyè ntá yi” ³⁴ Yesu aghɔ nɔkɔ be ntɔŋ ebhé Mandem ane akeme yi sayri ne keboŋ, arem ntá yi be, “Érɔp wɔ chí mandú béro Mandem ambak ne wɔ mbɔnyu Mfɔ ábhàk ne mmu ane áchí anten eyi.” Bebhɔ mpok eyɔ, yě mmu keperɛ mɔ bebhɛp yi yěnyih.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be ätò

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ Ενέ Yesu átɔŋ bo Eyɔŋ Mandem amem ekerákap abhép bó be, “Ná batɔŋ ebhé Mandem bárɛm be Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be ätò chi ebhárémɔ Mfɔ Debhít? ³⁶ Efónó Bedyere akɛ nyaka mbɔŋ Mfɔ Debhít arem be Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, ‘Chókó fá ebhé awónem eya ndü enókó kenókó, kpatɛ nkɛ bömpap abhe mámbak mbɔ enɔk ene ónyàŋa bekak aré.’ ³⁷ Séghò fá

be mbõŋ Debhít ãbhìŋi nyaka Mpemé be Acha. Ná Achã-re áyibhiri ambak ebháremõ ywi?” Beyã bo babhõŋ manják béghok menyìŋ ebhen Yesu átõŋ.

Yesu aghati bakoŋo bhi be mánsõt mpok ne bõ bapu
(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

³⁸ Ené Yesu átõŋ arem be, “Sõt ka mpok ne batõŋ ebhé Moses. Bákwõŋ béghap, mãnkó mansep ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkaka nõkwõ ne kenókó. ³⁹ Bákwõŋ nkwó bechõkwõ ndũ bebhaká kenókó amem bekeré nenikímuet ne ndũ bepa. ⁴⁰ Ne bó bhere ke mányìe menyìŋ mánkwésé ne yé chi beket ebhap ndũ mangwõ, mánkũ nõkwõ beróri nenikímuet bapu besí bho. Chõŋ ntémsi yap anjá ancha!”

Akap ane kénkwésé ngõré
(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu achi nyaka kékwõt ekubhé nkáp amem ekerákap Mandem anjìŋi nõkwõ ndu bo báfyè bakáp amem. Aghó ndũ beyã bõ nkáp bátwò, yéntiki mmu wap amfyè nõkwõ beyã nkáp amem. ⁴² Étaré nõkwõ, aghó ndu kénkwésé-ngõre ane eyi épú átwó, afyé bõbebhókó nkáp bapay abhen bapu yényìŋ. ⁴³ Yesu abhìŋi bakoŋo bhi arem be, “Nchí ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ané yéntiki mmu. ⁴⁴ Ndũ beyã bakáp ké yéntiki mmu wap áfére mandú achye mbõ akap, ke nchébhe ngõré ne achyé yéntiki enyìŋ ene yi ábhõjó.”

13

Yesu arem bé chõŋ mánychõŋti ekerákap
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Nefú Yesu áfú amem ekerákap Mandem, nkoŋo ywi amõt arem ntá yi be, “Ntõŋ, yìŋi. Báte ekerákap Mandem ene-o! Batãŋ ané básóre báté yó ári ácha!” ² Yesu akeme

yi be, “Ǫghǫ berem beket ebhen? Mpok átwǫ ane ekerákap ene érdñ amik enkem yěnyiyñ kerǫp téé.”

*Chǫj bo mánychye nǫkǫ bakoŋo Yesu beyǻ esǫŋori
(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)*

³ Étaré nǫkǫ, ené Yesu achi chǫkǫ ebhě Njie Menok Ólif ene éyiyñi ekerákap Mandem, Píta ne Jems ne Jǫn ne Andru bǫrǫk ntá yi ansem ansem. ⁴ Bábhep yi be, “Eta, ghati bhese, chǫj émfakari nǫ ntiki mpok, ne ntiki eriyñ ébhǫŋǫ beku bo mándiyñi be mpok ane ótwǫ arǫp kékwǫt.” ⁵ Yesu abho béghati bhǫ be, “Sǫt ka mpok bé yě mmu áké rwǫ bhel! ⁶ Beyǻ bo bátwǫ chǫj mánsǫt nnyén ena mánten ambi, yěntiki mmu wap andem nǫkǫ be, ‘Me ke nchí Mpepe ane Mandem afyé nyaka bariep be átó!’ Ne mándwǫ beyǻ bho be mánjibhiri bati yap. ⁷ Ne mpok bǫghǫkǫ nsǫŋǫ-nenu bǫké chay. Menyũ menyiyñ ebhǫ bébhǫj befakari, ke eyǫ epu tǫj be ngwenti mmik aghaka. ⁸ Chǫj betǫk ménu ne betǫk béchák, bafǫ etǫk mánu ne batǫ bafǫ etǫk ne chǫj mmik anyikisi ndũ beyǻ bebhak, nsay ankwén etǫk. Ke menyiyñ ebhen menkem bechi chi mbǫ nebhǫnet enen bebe ntá ngǫré ane ándǫsi.

⁹ “Ke sǫt ka mpok! Chǫj mánkem be mánychye ntá bǫbati etǫk bǫ mántaj be. Chǫj mángwapti bhe amem bekeré nenikímwet. Chǫj mánte besí bǫgǫbhano ne bafǫ éti ya be mángátí bhǫ Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁰ Mbok Ndíndí abhǫj bégháka betǫkǫ mmik menkem ke ngwenti antwǫ. ¹¹ Yěntiki mpok ane bǫkémé bhe ndu betaj be, bǫké seme ambi ambi be, ‘Chǫj séndem be yi?’ Mpok ánkwáy, dem ka yěntiki enyiyñ ené éfú be anyu mbǫnyune Éfǫŋǫ Bedyere ke ághàti chǫj be enyiyñ ené bǫbhǫŋǫ berem. ¹² Chǫj manó anchye nti manǫ ntá bǫbati be mángwáy. Chǫj mbǫk bachi mánkũ enyumǫt ne bǫbhap. Chǫj mbǫk bǫ mánte nenu ne bachi ne manǫ bhap, mánkũ be mángwáy bhǫ.

¹³ Chəŋ menyũ bo menkem mámpap bhe ěti bǎchí bakoŋo bha. Ke mmu ane átè kákátí te ndũ ngwenti, Mandem ǎpeme yi.”

Ɛrem esəŋəri ene ebhəŋə bétwə Yerúsalem

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴ Yesu apet arem be, “Chəŋ mǎŋgə ‘Ɛrem enyiŋ ene Mandem áyábhé’ téé ndũ nebhæet ane ébhiki bhəŋ bebhak. Mpok yə, bo abhen bachi atú Judéya mámbúé mámbésé amfáy njié. [Yěntiki mmu ane ápáy ekáti-ne ámbúré antí, anjwimem.] ¹⁵ Mpok yə, mbák éfákárí bé mmu ǎkə betik amfay eket eyi, áké səŋəri mmæet besep kpik be andək amferé menyíŋ anywóp ke ambæ. ¹⁶ Ne mmu ane achi ebhi ákə betik, áké róŋ kpík anywóp ndu bebwəp nde yi. ¹⁷ Ne chəŋ émbép encha ntá baghərə ne menie ne abhén bábhak ne bə amə mpok yə! ¹⁸ Ník nókó ká mmæet be barak ane áké fakari ne eso ndu ébè mmæet bébæe mpok yə. ¹⁹ Bǎké rə menikmæet, mbənyune esəŋəri ené bo bábhəŋ mpok yə chi enyũ esəŋəri ene bábhíkí re ghə wáwák tǝ mmik ábhó. Ne mpok yə ánánŋ ámfuét, enyũ esəŋəri yə epu pere bhák wáwák. ²⁰ Ne mbə Acha abhíkí kpət manywəp yə be ake ya, mbə yě nkwaŋwaŋ amət apu rəp nepém. Ke Mandem akpət mpok esəŋəri yə mbiŋ ěti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²¹ Mpok yə, mbák mmu ángátí bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yě chi be, ‘Ghó yi awu!’ Bǎké noko be echi tetep. ²² Bǎké noko bé échí tetep mbənyune chəŋ bǝ betábhá mantwə, yěntiki mmu wap andem nəkə be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be ätò. Chəŋ baremé kepĩnti nsé nkwə mántwə. Ne yěntiki mmu wap ätwə, ankə nəkə menyíŋí maknkay ndu berwə bho. Ne mándwó yě chí bǝ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bábhəŋ mbi bekə

no. ²³ Sot ye ka mpok! Nnán ngati no bhe menyih ebhen ambi ambi.

Menyih ebhen bébhójó békákari mpok Kristo átwò

(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

²⁴ “Mbák manywop ane beyă esəŋəri yo ámay, mmok ánem témté, ntaŋ kepepe ghə, ²⁵ mambe ámfu amfay ánkwentí, ne betan mfáy ményíkisi. ²⁶ Ne chəŋ Mmü ane áfú ntá Mandem ambesi ande twó amem nebháŋ ne beyă betan ne kenókó. ²⁷ Mpok yo, chəŋ ntó boáŋgel abha, mándək ndü mmik nkem, bebho ndü ebhókó mmik émət beghaka ndu echak, mánsət bo abhen Mandem áyábhé mánhem nebhəet amət.

Enyih ene nekăy enəkə Fig nétəŋ bhese

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁸ “Ghók ká enyih ene enəkárem ene bábhiri bé, fig étəŋ bhese. Énán émbó betem betó, bəriŋi bé eso érop chi kékwót. ²⁹ Échí enyumət ne netwó wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánán mǎŋgə ndü menyih ebhen ne ngátí bhe békákari, diŋí ká be mpok netwə wa arəp kekəwət. ³⁰ Nchí ghati bhe tetep be menyih ebhen menkem bébhəŋ befakari, ke mkpáká bho abhen echəŋ ámfəet. ³¹ Chəŋ mfay amfəet, mmik amfúét, ke Eyəŋ eya épú fəet.

Yě mmu abhíkí riŋi nywəp ne mbəŋ mpok eyə

(Mt 24.36-44)

³² “Yě mmu abhíkí riŋi nywəp ne mbəŋ mpok ane menyih ebhen békákari chəŋ. Boáŋgel Mandem bábhiki riŋi, yě me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí riŋi. Eta Mandem aywínti ke áriŋi. ³³ Sot ye ka mpok, mǎmbak pě mbənyune yě mmu abhíkí riŋi mbəŋ nywəp enə. ³⁴ Échi enyumət mbə mmü ane árəŋ nekə, ke ápéré rə eket eyi, arə yəntiki enyih amə bə betik abhi, achye yəntiki mmu wap ayi ntí

betik. Aghati ye mbabheri nyübha bé ámbák pë. ³⁵ Bák yé ka pë! Băbhíkí riñi mbõñ mpok ane chi eket ápètnsem. Ke chí beku-a, ke ne nénti beti-a, ke manémnkòk-a, ke chi neyinywòp-a, yě mmu abhíkí riñi. ³⁶ Ēbhíkí ri be yi ántwó témchok antemeri bhe ndũ băbhùre keñò. ³⁷ Mbò enyu ngáti né bhe, ke nchí ghati bo mankem fá amik: Bák ká pë.”

14

*Bõbati etòk báté eyu be mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Ēròp manywòp apay ndu ményie Epă Nekiñi ndu bétik nefere Mandem áfére bo Israel ndũ kesem amem etòk Íjip, ne Epă Bret ane ábhíkí bhòñ yís. Bo bati bachiäkap Mandem ne batòñ ebhé Moses báre yañ mbi bekem Yesu bhésé bhésé mangway. ² Báre rem be, “Séké kem yi mpok epa mbònyune bo bákway béchye esòñori.”

*Ngoré amòt atemti bawere eriep anti Yesu
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)*

³ Yesu abhak etòk Bétani, amem eket Símun ane ánáñ ámé nyaka ebhañákwa. Ené yi ányie nenyié aré, ngoré amòt atwó ne esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp. * Móngoré wu asiép emi ékpémé bawet eyò, apikiri mò anti Yesu. ⁴ Ekũ mbòk bo abhen bachi are chòkò bábénti tontó, mándeme nòkò ne bati be, “Móngoré ne áchòñti bawerérip amen ndaká yí? ⁵ Bákway mbũ bėti mò anchye nkáp ané áyá échá nkáp ane nkubetik ányie ndũ mmie, mánsòt nkáp wu mánychye ntá bachébhé bho.” Bõbhò bábho beji móngoré wu. ⁶ Ke Yesu arem be, “Dõ ká yi.

* ^{14:3} Bágghòko ékpémé yò ne ntay enen bábhiñi bé “Alabásta” ne bágghòko bawerérip amò ne bakanj mónòk ane bábhiñi be “Nad”.

Ndaká yí bāsəŋəri yi? Akɛ me erítí enyij. ⁷ Bachébhébhə báchí nɛ bhe mpoknkem. Yěntiki mpok ane mmu ákónó, ánkwák bhə. Kɛ mpú bhak chəŋ nɛ bhe mpoknkem. ⁸ Akɛ enyij ené yi ábhónó mbi beku ntá ya. Awátí me nɛ bawerérier kɛ mpok bébhéme me ankwáy. ⁹ Diŋí ká tetep be yěntiki ebhak ené bágħàti Mbok Ndíndí ndü mmik nkem, chəŋ bo mándem ěti enyij ené mónǵoré ane áká.” Nɛ ndü bo bárəm ěti enyij ené yi áká, chəŋ mántík nəkə yi.

*Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)*

¹⁰ Júdas Iskariot achi nyaka mmü amət ndü nkwo bagħək Yesu bati byo nɛ apay. Afuét arək ntá böbati bachiäkap ndu beti Yesu ntá yap. ¹¹ Ághátí nókó bhó nkaysi yi, bábħónə maŋák. Báfyé barierp béchye yi nkáp. Júdas abho beyaŋ ye mbi ndu beti Yesu ntá yap.

*Yesu anyié nenyíé Epǎ Nekiŋi nɛ bagħókó bhi
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)*

¹² Ndü nywəbhé mbi enen Epǎ Bret ane kebħónə yis, nə chi nywəp enen beway mónkwəmen ndu beku nenyíé Epǎ Nekiŋi, bagħək Yesu bábħep yi be, “Ǿyaŋ séndók sénku nenyíé Epǎ Nekiŋi ntá ye fá?” ¹³ Ató bagħókó bhi bati apay nɛ eyəŋ be, “Dók ká afo ndü etək egho. Aré, chəŋ mǎngó mmu ane ápókó ejǵ manyier. Koŋó ká yi. ¹⁴ Chwe ká ndü eket ené yi áchwe mǎngati mbəŋókət be, ‘Ětayesé ato bhesé sémbep wə be, ekeré mankə ené yi ábhónó ményeie Epǎ Nekiŋi nɛ bagħókó bhi aré échi fá?’ ¹⁵ Chəŋ antónə ye be móket ane áchíkí amfay, ndü ekerémfáy. Yěntiki enyij ene séyàŋ échí amem. Tonjtí ká yěntiki enyij aré ntá yese.” ¹⁶ Bagħək Yesu bhə bati apay bárək etək egho eyə. Bágħə

yěntiki enyij mbonyu Yesu ághati bhò, báku nenyíé Epǎ Nekiñi bábhure.

¹⁷ Égháká nókó beku, Yesu atwó ne baghókó bhi bati byo ne apay báchokó ményie nenyíé epǎ eyo. ¹⁸ Ené mányie nenyíé, Yesu arem be, “Dijí ká tetep be mmu yweka amot áti chøj me. Yí wu achi fá ne me ányie nenyíé enen.” ¹⁹ Ndak ane ákú bati ábé baghókó bhi amem, bábho bebher Yesu amot amot be, “Puyě me, pú nò?” ²⁰ Akeme bhò be, “Chi mmu amot ndũ nkwó yweka batí byo ne apay. Yí nkwo ášèbhe awò amem nkúbhé ekpàré nenyie ene émot ne me. ²¹ Chøj Me Mmu mfú ntá Mandem ngú mbo enyu Ekáti Mandem éřem. Ke chøj émbep éncha ntá mmu ane áti me. Éri nyaka bé báké bhe yi wáwák.”

Yesu anyié nenyíé ngwenti eni ne baghókó bhi
(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kòr 11.23-25)

²² Ené Yesu ne baghókó bhi mányie nenyíé, asot ekpókó bret akém awó. Achye bakak ntá Mandem abho bébókóti anchye nòkò bhó ne beyøj ebhen be, “Sot ka nyíé. Né chi mmuét eya.” ²³ Asot ye nkóbhémém, áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap. Básót. Nti anyũ anchye nti. ²⁴ Yesu arem ye be, “Né chi manøj ma. Áku nku ane Mandem ányú ne bõbhi ántéé. ²⁵ Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mëmen, kpáte ewak ene mënyú mmëm bako amem Kefò Mandem.” ²⁶ Ndũ ngwenti, Yesu ne baghókó bhi bákway nekway báchyé Mandem bakak. Báfú ye bákó amfay Njie Menok Ólif.

Yesu arem be chøj Píta andem be abhíkí riñi yi
(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Bágháká nókó ndũ Njie Menok Ólif, Yesu aghati bhò be, “Chøj bë mankem mǎmfere ntí ne me mbonyune Ekáti Mandem éřem be, ‘Mandem ádep chøj mbabheri

bághóhōmén anguép amik, nkwó bághóhōmén ántaka ebhi. ²⁸ Ke Mandem ánáñ ánkú mpétnsem ndũ nepém, chōñ njambi atú Gálili, mǎntemeri me aré.’ ” ²⁹ Píta akeme be, “Yě bō mankem mámbúé wə, me, mpú bue!” ³⁰ Yesu aghati Píta be, “Nchí ghati wə be, nkək aperé kok ndōñ epay nkúbhé beti ebhen, chōñ óndem ndōñ érat be əbhiki riñi me.” ³¹ Yě nə, Píta arem ne nti eni nenkem be, “Yě chí nēwú, chōñ ngu ne wə. Mpú bue wə.” Baghək Yesu báchák mankem bárém enyumət.

Yesu are níkmæet amem mónki ane bábhiñi be Getsémani

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Yesu arək ye nəbhæet ane bábhiñi be Getsémani ne baghókó bhi. Aré, aghati bhə be, “Chókó ká fa, mēten mmæet ambi ndu meníkmæet.” ³³ Asət Píta ne Jems ne Jñn arək ne bhó. Arəp nsónso ne basémé anti. ³⁴ Arem ntá yap batí arət be, “Basémé ajwí me anti mbə be əway me way. Chókó ká fá, mǎmbak pə ne me.” ³⁵ Arə bhó atén mmæet ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho meníkmæet, béghə mbák əkway béferə esəñəri ené échi yi ambi. ³⁶ Ndu nenikímæet eni arem be, “Eta, Etaya! Enyññ ené écha wə épú. Kə nkóp esəñəri ene ámfuét me ansem nti. Ke éké bhák mbə enyñ mēyáñ, émbák chi mbə enyñ óyàñ.” ³⁷ Afate ye, apetnsem ntá baghókó bhi abhen bati arət. Aghə bhə ndu bábħare kenó. Añeme bhó abhep Píta be, “Símun, bǎbhære chi kenó? Bǎpú kwáy béchəkə pə yě chí ndũ neñəkó nywəp némót-ε?” ³⁸ Aghati ye bhə be, “Bák ká pə, mǎnik nəkə mmæet, bé nemə néké dep be amik. Bǎbhōñ nti, ke mmæet apu bhe.” ³⁹ Apet arə bhó arək aníkmæet ntá Mandem enyumət mbə ndōñ ane mbi. ⁴⁰ Apetnsem, aghó bhə bati arət ndu bápət bákwéné kenó. Bápú kwáy nyaka béchókə pə ndũ kenó kėjwí bhə amík. Bó

keriŋi enyiŋ ene bákway beghati yi. ⁴¹ Yesu arə bhə arək. Ápéré nókó nsem ndəŋ ane ajwi erat, arem ntá yap be, “Băbhuet bebhure kenó? Băbhuet béywemure? Ékway nə! Mpok akway ane bákem Me Mmu mfú ntá Mandem mánychye ntá böbebú. ⁴² Faté ká, mmu ane átí me anáŋ achi kékwót. Séndók séntéméri yi.”

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Ené Yesu abhuet berem nə ne baghəkó bhi, ngək aywi amət ndü abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwəp ne beyă bho. Bə bhə bábhak ne bəakparenja ne nkík amə. Bəbati bachiäkap, ne batəŋ ebhé Moses, ne böbati etək ké bátó nyaka bhə. ⁴⁴ Júdas anáŋ achyé nyaka bhə eriŋ ene ékwák bə mándiŋi Yesu. Akə nó, ndü ághátí bhó be, “Mmü ane mēbhene chəŋ chí yi. Kém ká yi mändək ne yi be áké bué.” ⁴⁵ Áchúóbhé nókó ebhak ené Yesu achi, arək akaka yi be, “Ntəŋ!” Abhene yi. ⁴⁶ Bə bhə barək *bákém Yesu bábáyti. ⁴⁷ Ke mmu amət ane áchi kékwót, agwəp akparenja ywi akpót atú nsem Mūngo bachiäkap Mandem chwát agwep amik. ⁴⁸ Yesu abhép bo abhen bátwə bekem yi be, “Bátwə bekem me ne bəakparenja ne nkík mbə be nchí ngébhé ntantaŋ? ⁴⁹ Nchí nyaka ne bhe amem ekerákap Mandem nénjí nenji ntəŋ nəkə, be kekém me. Ke echi enyu ene be enyiŋ ené básíŋí amem Ekáti Mandem émfú tetep.” ⁵⁰ Afš ké baghəkó bhi báró yi bábue.

⁵¹ Esakámu amət abhak aré ane áchi ne nden amuet nénép. Are koŋo Yesu. Báyaŋ nyaka bekem yi, ⁵² ke abue ebhówə, nden ayi arəp bó amə.

Básót Yesu ntá batana manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Básot Yesu bárók ntá mǔngo bachiäkap Mandem. Böbati bachiäkap Mandem ne bo batí etək ne batəŋ ebhé Moses báchem aré. ⁵⁴ Píta äkoŋo nyaka bhə ansem nekə nesie, kpáte amem senta mǔngo bachiäkap Mandem. Aré, arək achəkə ne babhabheri angəkə ngó angwaka nəkə ngó. ⁵⁵ Böbati bachiäkap Mandem ne bö echemé batarjá manyé bachak mankem béré yarə bo abhen bákway bebhat Yesu barak amuet enyu ené bó bábhəŋ mbi beway yi, ke báke bhəŋ yě mbi. ⁵⁶ Beyä bho bápú barak bábáy yi antí, ke menyin ebhen bó béréme kebháč enyumət mbənyune báchi nyaka beyəŋ beyəŋ. ⁵⁷ Bácháč báfate ye básé nsé amuet Yesu be, ⁵⁸ “Séghok ndü yi árəm be, ‘Chəŋ mmokoti ekerákap Mandem ene báté ne amə, ne bekə manywəp arət, nte écháč ené puyě bo ke báté.’” ⁵⁹ Yě nə, bó nkwo kebháč eyəŋ émət. ⁶⁰ Mǔngo bachiäkap Mandem afaté besí bo echeme eyə abhép Yesu be, “Ōbhíki bhəŋ yěnyin bekeme ndü menyin ebhen bö bhen bərəm be əku?” ⁶¹ Yě nó, Yesu achəkə kpák, akereŋ yěnyin. Mǔngo bachiäkap Mandem apət abhép yi be, “Wə ke óchí Mpeŋe Mandem afyé nyaka bariep be ätə, wə ke óchí Mmə Mandem Mmu sébhóŋó bebíti?” ⁶² Yesu akeme be, “Chi me, ne chəŋ mǎngə Mmu ane áfú ntá Mandem chəkə ndü enək kenókó ebhe awónem Mandem betəŋ menkem. Chəŋ mǎngə ndü Mmu ane áfú amfay átwə amem nebháj.” ⁶³ Yesu akeme nəkə nə, mǔngo bachiäkap wu akém nden ené échi yimbəŋ amuet adak. Areŋ be “Sépét séyarə batisié mántwə mándem enyin ene yi ákú ndaká yi?” ⁶⁴ Bǎghok menyin ebhen yi árémé ndu bétəŋ bé äyenti mmuet ne Mandem. Bǎkaysi be yi? Báka eyəŋ émət be mǎngwáy yi.” ⁶⁵ Mbək eyap bábho bépáti Yesu batié amuet. Básot nden bágwət yi amík. Báre depti yi mándem nəkə be, “Ghatí bhese! Agha ádébhé nó wə?” Babhabheri básot yi. Ndu bərəŋ,

mándεpti nəkɔ yi.

Píta arem be abhíkí riŋi Yesu

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ενέ Píta ábhúét amem senta mŋngo bachiäkap Mandem, ngoré betok aywi amot arək ebhak ene Píta achi. ⁶⁷ Ághó nókó yi ndũ áwàk ngó, ayiŋi yi dī arem be, “Wɔ nkwó ɔchí mbú ne Yesu mmu Násáret-ne.” ⁶⁸ Píta ataja, arem be, “Mbíkí riŋi enyiŋ ene órèm. Mbíkí riŋi ntí ne nnet aré.” Arem nəkɔ nɔ, afa arək ate ndũ nyübha ene senta, [nkúbhé mpok eyɔ nném nkək akók]. ⁶⁹ Ngoré betok wu aghó yi aré, apet abho berem ntá bo abhen báchi are téé be, “Mmũne achi mmũ ywi nkwɔ.” ⁷⁰ Píta apet ataja. Ébhíkí tat, bo abhen báté aré ne Píta bárem ntá yi be, “Sayri sayri, ɔchí mmũ ywi amot mbɔnyune wɔ nkwó ɔchí mmu Gálili!” ⁷¹ Ndɔŋ ayɔ, Píta arem be, “Mandem ántémsí me mbák mēsè chi nsé! Mbíkí riŋi mbɔŋ mmú ane bārèm nɔ ɛti yi!” ⁷² Nkúbhé mpok ayɔ, nném nkək akók ndɔŋ ané ajwí épay. Píta atik ndũ Yesu ághátí yi be, “Nkək aperé kók ndɔŋ epay, chɔŋ óndem ndɔŋ erat be ɔbhíkí riŋi me.” Agbəkɔ kebho, are di.

15

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Bětí bėti, bɔbati bachiäkap Mandem ne bɔbati etək ne batɔŋ ebhé Moses báte eyu ne nkwo echemé bɔbati etək báchák mankem. Báfyé yi ngem amó, básot barək ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka góghanɔ atú Judéya mpok yɔ. ² Páilet abhép yi be, “Wɔ ke ɔchí né Mfɔ bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Échí mbo enyu órémé.” ³ Bɔbati bachiäkap Mandem bábhat Yesu beyä barak amuet besí Páilet. ⁴ Páilet apet abhép yi be, “Óbhíkí bhɔŋ

yěnyij békéme? Ghok bebépti menyij ebhén bárəm bé žkù!”⁵ Ke yěnyij Yesu kerem. Páilet abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé Yesu

(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Góbhano abhōj nyaka epij be yěntiki mmíé, ndũ mpok Epǎ Nekijǐ, áfere mũkenōj amot ane bo báyaŋ yí ámféré. ⁷ Mpok eyo bo bábhák ekerékenōj. Báfyé bhó kenōj ndu bápú noko bōbati etok ne ndu bágúébhé ebyok amem etok kpát báway bho. Mmũ wap amot aka nnyén bé Barábas. ⁸ Eká bho bárək ntá Páilet bé ámfere mũkenōj nkúbhé mbonyu yi ákù yěntiki mmíé mpok Epǎ Nekijǐ. ⁹ Páilet abhép bó be, “Bǎyaŋ mféré Mfó bo Israel amo be yi andoko?” ¹⁰ Páilet aríjǐ nyaka sayri be bōbati bachiäkap bákem Yesu bátwo ntá yi ne yi chi ěti mpabhamík. ¹¹ Yě no, bōbati bachiäkap Mandem bákù ngémtáy bōbhō mándem Páilet ámfere chi Barábas ekerékenōj. ¹² Páilet abhép bó be, “Bǎyaŋ ye be nkù yi ne mmu ane bǎbhijǐ bé Mfó bo Israel?” ¹³ Bábho bébik be, “Dem mángó yi ndũ ekotákátí.” ¹⁴ Ke Páilet abhép bó be, “Ntiki ebéptí ndak yi ákú?” Ke ngémtáy bōbhō bápēt báre bik ne betaj be, “Dem mángó yi ndũ ekotákátí!” ¹⁵ Ndu Páilet áyaŋ nyaka bekù mbo enyũ beyǎ bōbhō báyaŋ, afere Barábas ekerékenōj. Achye eyōj bádén Yesu ne ékpá. Achye yi ntá yap bé mángó ndũ ekotákátí.

Batemé nenu béré yoko Yesu

(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)

¹⁶ Batemé nenu básot yi bárək amem áchá góbhano. Bǎbhijǐ batemé nenu báchák mankem nebhuet amot. ¹⁷ Báfyé yi nkú chu amuet ane ágháká yi te bekak. Básot bōbatábhénok abhén báchí nsense mání ntá báfyé yi anti be chi ayí nta kefó. ¹⁸ Bábho beway Yesu mándem noko be,

“Acha mfɔ bo Israel, kenókó kéchí eke etál!” ¹⁹ Báre depti yi anti ne menək. Mámpati nɔkɔ yí batié amuet ne mántep nɔkɔ mánén besí bhi mbó be báchyè nɔ yi chi kenókó. ²⁰ Bápóbhé nókó béyókɔ yi, báfère nkú chu yi amuet, básót eyi yímbɔŋ bákéme yi amuet. Básót ye yi bárók bego ndũ ekotákátí.

Bágó Yesu ndũ ekotákátí

(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Ené bárɔŋ, bátɛmeri mmũ etək Sírene amɔt ane aka nnyén bé Símun ndu áfú ebhi árɔŋ etək. Mányiere yi ámpókó ekotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda ne Rúfɔs. ²² Básót Yesu bárək ebhak ené bábhiŋi bé Golgóta, nó chi “Nebhuet Ğnkónti.” ²³ Báchyè yi mmëm amen báchóbhé ne babhé amen bábhiŋi be myrrh. Ke Yesu kenyu mó. * ²⁴ Bágó yi ndũ ekotákátí. Básót nden eyi bekóre. Bágɛp ebháŋá bériŋi ane yěntiki mmu wap ábhóŋó básót. ²⁵ Bágó yi ndũ ekotákátí mpok nywɔp néghaka nkárenka nénénamɔt. ²⁶ Amfáy ntí Yesu, ndũ ekotákátí, ebhək enək ebhak babhát. Básiŋ aré enyiŋ ené ékɔ ke báway yi. Básiŋ be, “Mfɔ bo Israel.” ²⁷⁻²⁸ Bágó nkɔw ngébbhé ntantaŋ amɔt ndũ eyi ekotákátí ebhe awónem Yesu. Bákú enyumɔt ne achák ebhe awɔghɔ yi. ²⁹ Bo abhen báfɛéré fúét, bággháká nyaka are mántě, mánka ne batí, mánsəkɔti nɔkɔ yi be, “Aha! Wɔ mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndũ manywɔp arat! ³⁰ Pémé mmuet, ne fã ndũ ekotákátí sep amik!” ³¹ Bǒbati bachiäkap Mandem ne batɔŋ ebhé Mandem ne bǒbati etək béré way nkɔw yi, mándeme nɔkɔ ne batí be, “Ápème nyaka bo báchák, ke apú kway bepeme mmuet yi! ³² Dǒ ká séngó ndũ Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be ätò, Mfɔ bo Israel,

* ^{15:23} Babhé mɔ achi nyaka ndu bekɔ yi áké ghok bebe tontó.

áfa ndũ ekotákátí ansep amik. Mbák ánsép amik, chɔŋ sɛnokɔ bé Mandem ke átó yi.” Baghép abhen bati apay báre sɔkoti Yesu nkwɔ.

Yesu agú ndũ ekotákátí

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Égháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósí, ejuri ékwén etɔk enkem. Ébhák kpáte nkárénká érat ne ngósí.

³⁴ Égháká nókó mbɔ nkárénká eyɔ érat, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabátani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí óféré ntí ne me?” ³⁵ Mbɔk bo abhen báté kékwót báyiŋi, bágħók nókó ndũ Yesu ábíkí enyu eyɔ, béré rem ne bati be, “Għók ka, ábhiŋi Eláija!” ³⁶ Mmũ wap amɔt ajiɛt arɔk asɔt ekuchá agwót antí mónɔk asebhɛ yó amem echyé mmém. Asá amfay, ateme Yesu anyu bé ánsók. Arɛm be, “Dǔ sɛngó mbák Eláija átwɔ beferɛ yi ndũ ekotákátí nɛ.” ³⁷ Yesu ábíkí nókó, asebhɛ. ³⁸ Nkúbhé mpok yɔ, ekát ene echi amem ekerákap Mandem égháre bebhɔk bepays befɔ amfay beghaka amik. ³⁹ Mũnti nkwɔ batemé nenu besa betay anɛ áté áyiŋi Yesu aghó enyu yi ágú. Ekũ arem be, “Tɛtɛp, mũne achi mbũ chi Mmɔ Mandem!”

⁴⁰ Bagħoré fú báté nekɔ nesie mánjiŋi nɔkɔ. Mbɔk eyap báchi nyaka María anɛ etɔk Magdala, ne Salóme ne María nno Jems anɛ mónkwɛn ne Jóses. ⁴¹ Bagħoré bhɔ bákòŋo nyaka Yesu mánchɛ nɔkɔ yi nekwak bebhó mpok anɛ yi áchi atú Gálili. Beyǎ bagħoré báchak abhen bákóŋó nyaka Yesu Yerúsalem bábhak aré nkwó.

Bábhéme Yesu

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Éghaka beku ndũ Nywɔp Ntoŋtí, ené bátòŋti mmɛt béchwe ndũ nywɔbhé neywɛmmɛt, ⁴³ Joséf mmũ Arimátia amɔt, afa ne netaŋánti arɔk ntá Páilet be ánychyé yi betan ámferɛ Yesu amfay ekotákátí. Joséf achi nyaka mmũ

echem εgho ene böbati etək ane abhəŋə kenókó besí bho, ne ānoŋ nyaka mpok ane Mandem átwò ambak Mfə ntá bo abhen bachi abhi. ⁴⁴ Páilet ághókó nókó enyiŋ ene Joséf árémé, abhak maknkay bériŋi bé Yesu agu. Abhiŋi müntí batemé nenu ane aghə ndu Yesu ágù, abhép yi mbák anáŋ agu tetep. ⁴⁵ Müntí batemé nenu wu aka bé anáŋ agu. Páilet aghati ye Joséf bé ákway bérəŋ befere erene Yesu. ⁴⁶ Joséf arək aku ésiénden. Afere yi asebhə amik. Anép ne ésiénden eyə, arək afyé yi amem nnem enén bátémé ndü setárebhé. Afú abhiŋiri ye erémé ntay akuti nyüñem. ⁴⁷ María ane etək Magdala ne María nnə Jóses bághó nebhuet ane bábhəre Yesu.

16

Yesu apetnsem ndü nepém

(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Nywəbhé neywəməet nefuere nəkə, baghəré bati arət báku bawerérip ndu berəŋ bewati Yesu amuet. Bábhák María ane etək Mágdala ne María nnə Jems ne Salome. ² Bětí bėti ndü nywəbhé mbi amem Sónde, báfú báre rəŋ ndü nnem. Báchwəp aré mpok mmok ánáŋ áfúú ³ Ené bó bárəŋ, báre rem ne bati be, “Agha ábiŋiri chəŋ ntay amfere anyu nnem ntá yese?” ⁴ Bárəm nyaka nə mbənyune ntay enə néchik nyaka tontó. Bápére chwəp aré, bághó bé bábiŋiri nə nérəp chi nepak. ⁵ Baghəré bhə bəchwə amem nnem, bághə esakámu chəkə ebhe awónem eyap ne nkú pépép amuet. Bəcháy békém bó tontó. ⁶ Esakámu eyə éghati bhó be, “Báké cháy! Ndíŋí bé bəyàŋ Yesu ane Násáret ane bágó ndü ekotákátí. Apú fá. Mandem aku yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbə enyü yi árémé nyaka be ebhəŋ befakari. Twó ká ghə nebhuet ane bábhəré yi. ⁷ Dók ye ka ghati bakoŋo bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambi ārəŋ atú Gálili. Chəŋ mǎŋgə yi aré, nkúbhé mbənyu

yi ágháti nyaka bhe.” ⁸ Baghøré bhə báfú ndŭ nnem báre rój ntiét ntiét mángweré nəkə ne bábhak maknkay tontó. Becháy bekə bó kerem yěnyij ntá mmu.

Yesu abhesi ntá María ane Mágdala

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Yesu afú nəkə ndŭ newú beti bheti ndŭ nywəbhé mbi ndŭ sónde, ayambi atón mmæet ntá María ane etək Magdala. Yi ke achi nyaka ngoré ane Yesu ábókó befónjó bebúbəbə tándrámət bérə yi. ¹⁰ María arək aghati ndak ane ntá bo abhen bákə nəkə nyaka ne Yesu. Atemeri bó ndŭ básème mándi nəkə. ¹¹ Ke bágħoko nəkə be Yesu apetnsem ndŭ nepém ne bé María aghə yi, bákə noko bé echi tetep.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhí bati apay

(Lk 24.13-35)

¹² État nəkə, Yesu abhesi enyu echak besí bakoŋo bhi bati apay abhen báfú etək egho bákə mándəkə nəkə ndu mótək ebhi. ¹³ État nəkə, bárinjə enyu mmu yi áchi. Bápətnsem etək egho bágħáti bakoŋo bhi báchák, ke yě mmu wap ke noko be echi tetep.

Yesu abhesi ntá bakoŋo bhi bati byó ne amət

(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

¹⁴ Ansem mpok, ené bakoŋo bhi batí byo ne amət mányie nenyíé, Yesu afú bhə besí. Are bé ne bhə ne ntí be bágwət bati yap ne bábħíkí noko be yi apetnsem ndŭ nepém mbə enyŭ bo abhen báyámbi bagħə yi bágħáti bhó. ¹⁵ Aghati yě bhə be, “Dók ká ndŭ betəkó mmik menkem ghati nəkə ká Mbok Ndíndí ntá bə mankem. ¹⁶ Yě agha ane ánókó Mbok Ndíndí ne bəjwítí yi, Mandem əpeme yi ndŭ bebú be ámbák mmŭ ywi mpoknkem. Ke mmu ane abhiki ka menoko, Mandem əchye yi ntemsi ndŭ bebú bhi

bebhæet ne yi. ¹⁷ Chøη bo abhen mánókó mámbøη betarj békæ menyijí maknkay. Chøη mámbok befóηó beúbæbæ ndŭ nnyén ena, chøη mándem beyøηótøk ebhen bábhiki riηi ndŭ nnyén ena. ¹⁸ Mbák mǎnkém nnyó ne awø, apú kæ bhe yǎnyij, ne mbák mǎnyú enyij ené éwày mmu, épú kæ bhe yǎnyij. Chøη mǎnyaηa bömame amó anti mántarj.”

Yesu apetnsem ntá Mandem

(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)

¹⁹ Yesu Acha ánánjá nøkø bérem kepi ne baghøkó bhi, Mandem asøt yi apetnsem amfay, achøkø ndŭ enøkó kenókó ndu ebhe awónem Mandem. ²⁰ Bakøηo Yesu báróbbhé nøkø, báre kø mángati nøkø Mbok Ndíndí mbǎnkem. Yesu Acha abhak ne bhø, achyε bhø betarj bekæ menyijí maknkay ndu betøη be Mbok Ndíndí anε bø bághàti bho achi tetep.

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12
Mar 2019
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520